

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2564

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม
ตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก

**AGRI-
MAP**

RAYONG

จังหวัดระยอง

คำนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการเกษตรที่มีพลวัตค่อนข้างสูง และมีผลกระทบต่อประชากรจำนวนมาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงการนำระบบข้อมูลข่าวสารที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรได้มีการเข้าถึงที่สะดวกโดยเฉพาะเกษตรกร จึงได้มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักจัดทำ “แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map)” ของแต่ละจังหวัดขึ้น

Agri-Map คือ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการการเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนาเพิ่มความสะดวกการใช้งานให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลโดยง่าย พร้อมทั้งสามารถติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรอบด้าน ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ทุกด้าน ที่สำคัญเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรในรายพื้นที่ ได้เป็นอย่างดี ใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านหน้าเว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ www.moac.go.th/a4policy-alltype-391191791794 หรือ <https://agri-map-online.moac.go.th/> ซึ่งจะมีเอกสารคู่มือการใช้ให้ศึกษาและสามารถดาวน์โหลดได้

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของแต่ละจังหวัดสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning by Agri-Map) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการ Smart Farmer เป็นต้น และยังเป็นข้อมูลกลางในการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

รูปเล่มเอกสารแนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม จังหวัดระยอง
<http://www.ddd.go.th/Agri-Map/Data/E/ryg.pdf>

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
สารบัญภาพ	ค
แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของจังหวัด “ระยอง”	
1. ข้อมูลทั่วไป	1
2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก	4
2.1 ยางพารา	5
2.2 มันสำปะหลัง	9
2.3 ทูเรียน	13
2.4 สับปะรดโรงงาน	17
3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด	21
4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ	22
เอกสารอ้างอิง	27
ภาคผนวก	29

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดระยอง	3
ตารางที่ 2	พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของ จังหวัดระยอง	5
ตารางที่ 3	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของยางพารารายอำเภอ จังหวัดระยอง	6
ตารางที่ 4	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตยางพารา	8
ตารางที่ 5	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมันสำปะหลัง รายอำเภอ จังหวัดระยอง	11
ตารางที่ 6	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง	13
ตารางที่ 7	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของทุเรียน รายอำเภอ จังหวัดระยอง	15
ตารางที่ 8	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตทุเรียน	17
ตารางที่ 9	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของสับปะรดโรงงาน รายอำเภอ จังหวัดระยอง	19
ตารางที่ 10	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตสับปะรดโรงงาน	21
ตารางผนวกที่ 1	ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดระยอง	31
ตารางผนวกที่ 2	พื้นที่ชลประทานจังหวัดระยองจำแนกรายอำเภอ ตำบล	40
ตารางผนวกที่ 3	ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดระยอง	41
ตารางผนวกที่ 4	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล	42
ตารางผนวกที่ 5	กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรจังหวัดระยอง	43
ตารางผนวกที่ 6	ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดระยอง	44
ตารางผนวกที่ 7	โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดระยอง	45

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินบ้านฉาง	33
ภาพที่ 2	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินคลองซาก	34
ภาพที่ 3	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินมาบบอน	35
ภาพที่ 4	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินพะโต๊ะ	36
ภาพที่ 5	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินระนอง	37
ภาพที่ 6	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินระยอง	38
ภาพที่ 7	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินท่าแซะ	39
ภาพที่ 8	พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจยางพารา จังหวัดระยอง	46
ภาพที่ 9	พื้นที่ปลูกยางพาราบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดระยอง	47
ภาพที่ 10	พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลัง จังหวัดระยอง	48
ภาพที่ 11	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดระยอง	49
ภาพที่ 12	พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจทุเรียนจังหวัดระยอง	50
ภาพที่ 13	พื้นที่ปลูกทุเรียนบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดระยอง	51
ภาพที่ 14	พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจสับปะรดโรงงานจังหวัดระยอง	52
ภาพที่ 15	พื้นที่ปลูกสับปะรดโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดระยอง	53

1. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดระยอง มีพื้นที่ประมาณ 3,552.000 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,220,000 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย 8 อำเภอ 63 ตำบล (ตารางผนวกที่ 1) มีประชากร 741,524 คน (กรมการปกครอง, 2563)

1.1 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อ	จังหวัดชลบุรี
ทิศใต้	ติดต่อ	อำเภอไทย
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	จังหวัดจันทบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	จังหวัดชลบุรี

1.2 ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดระยอง พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสลับที่ดอน แบ่งเป็น

- 1) ด่านเหนือและตะวันออก เป็นที่ราบสลับภูเขาเตี้ยๆ ลาดต่ำสู่อ่าวไทย
- 2) ด่านใต้ เป็นชายฝั่งทะเลเว้าแหว่งติดอ่าวไทย ยาวประมาณ 100 กิโลเมตร

จังหวัดระยองมีแม่น้ำสำคัญ 2 สาย ได้แก่ แม่น้ำระยอง หรือ คลองใหญ่ มีความยาวประมาณ 50 กิโลเมตร ไหลผ่านอำเภอปลวกแดง บ้านค่าย และเมืองระยอง แม่น้ำประแสร์ที่มีต้นกำเนิดมาจากทิวเขาจันทบุรี ไหลผ่านอำเภอแกลง ลงสู่ทะเลที่ตำบลปากน้ำประแสร์ อำเภอแกลง

1.3 ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดระยองเป็นแบบร้อนชื้นหรือภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าสะวันนา (Aw) ตามการแบ่งเขตภูมิอากาศแบบเคิปปิน มีลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อนลมทะเลพัดผ่านตลอดปี อากาศอบอุ่นไม่ร้อนจัด บริเวณชายฝั่งทะเล เย็นสบาย ในฤดูฝนมีฝนตกชุก เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 29.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน วัดได้ 38.7 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดในเดือนมกราคมวัดได้ 17.8 องศาเซลเซียส

1.4 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินจังหวัดระยองแบ่งตามภูมิสัณฐาน ลักษณะทางธรณีวิทยา วัตถุประสงค์กำเนิดดิน ได้ดังนี้

1) **พื้นที่หาดทรายและเนินทราย (Beach and sand dune)** พื้นที่หาดทราย เป็นพื้นที่ระหว่างแนวน้ำทะเลขึ้นและน้ำทะเลลง มีลักษณะเป็นแนวยาวขนานกับชายฝั่งทะเลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของคลื่นและกระแสน้ำทะเล ส่วนพื้นที่เนินทรายหรือสันทรายเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะนูนเป็นโคกเตี้ยๆ และเป็นแนวยาวขนานกับชายฝั่งทะเล มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำค่อนข้างมาก มีเนื้อดินเป็นดินทรายและมักมีเปลือกหอยปะปนอยู่ในดิน สีนํ้าตาล สีนํ้าตาลปนเหลืองหรือเหลืองปนแดง ได้แก่ ชุดดินหัวหิน (Hh) และชุดดินระยอง (Ry)

2) **ที่ราบชายฝั่งทะเล (Coastal plain)** เกิดจากคลื่นพัดพาและกระแสน้ำพัดพาเอาเศษวัตถุจากทะเล ทั้งโคลน กรวด ทราย และตะกอนต่างๆ เข้ามาทับถมบริเวณชายฝั่ง และลึกเข้าไปในแผ่นดินมากกว่าหาดทราย แบ่งเป็น

(1) **พื้นที่น้ำทะเลขึ้นถึงในปัจจุบัน (Active tidal flats)** เป็นพื้นที่ที่มีน้ำทะเลขึ้นถึงดินมีสีคล้ำ อินทรีย์วัตถุสูงและเป็นดินเค็ม (saline soil) ดินส่วนใหญ่มีศักยภาพที่ก่อให้เกิดเป็นดิน

กรตก่ามะถันหรือเป็นดินเปรี้ยวจัด มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำเลวมาก เนื้อดินเป็นดินทรายแป้งละเอียดหรือเนื้อดินละเอียด เช่น ชุดดินตะกั่วทุ่ง (Tkt) และท่าจีน (Tc)

(2) **พื้นที่ที่น้ำทะเลเคยท่วมถึง (Former tidal flats)** เป็นพื้นที่ที่น้ำทะเลเคยท่วมถึงในอดีต เป็นช่วงต่อระหว่างตะกอนทะเลกับตะกอนน้ำจืด มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ หรือเป็นแอ่งต่ำมีน้ำขังตลอดปี การระบายน้ำเลวมาก มีเนื้อดินเป็นดินทรายแป้งละเอียดหรือดินเหนียว ที่มีการพัฒนาชั้นดินไม่มากนัก สีเทาอ่อน มีจุดประสีน้ำตาลแก่ น้ำตาลปนเหลือง และน้ำตาลปนเขียวมะกอก เช่น ชุดดินไชยา (Cya) และชุดดินมูโน๊ะ (Mu)

(3) **ที่ราบลุ่มระหว่างสันทราย (Swale)** เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำหลังแนวสันทราย ซึ่งเคยเป็นชายฝั่งทะเลที่น้ำทะเลเคยท่วมถึงมาก่อน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ เป็นดินลิกมาก เนื้อดินเป็นทรายถึงทรายเป็นดินร่วน สีน้ำตาลปนเทาและเทา พบจุดประสีเหลืองปนแดงและน้ำตาลปนเหลือง การระบายน้ำเลวถึงเลวมาก มักอึดตัวด้วยน้ำตลอดเวลา มีเศษเปลือกหอยปะปนในเนื้อดิน เช่น ชุดดินบางละมุง (Blm)

3) **ที่ราบตะกอนน้ำพา (Alluvial plain)** เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำหรือลำน้ำสาขา วัตถุต้นกำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบขนาดใหญ่สองฝั่งแม่น้ำ แต่ละฝั่งอาจมีที่ราบแบบขั้นบันไดหรือตะพักได้หลายระดับ แบ่งเป็น

(1) **บริเวณตะพักลำน้ำระดับต่ำ (Low terrace)** เป็นที่ลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ดินลิกมาก เนื้อดินอาจเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินทรายแป้งละเอียด สีเทา น้ำตาลปนเทา และน้ำตาล มีจุดประสีต่าง ๆ การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว เช่นชุดดินแกลง (Kl) และชุดดินโคกเคียน (Ko)

(2) **บริเวณตะพักลำน้ำระดับกลางและระดับสูง (Middle and high terrace)** เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด ดินต้นถึงชั้นกรวดลูกรังถึงดินลิกมากเนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบ ดินร่วนละเอียดหรือดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล เหลือง น้ำตาลปนแดงไปจนถึงแดง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เช่น ชุดดินชุมพร (Cp) และชุดดินท่าแซะ (Te)

4) **ที่ลาดเชิงเขา (Piedmont) เขา (Hill) ภูเขา (Mountain)** มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา ที่เกิดจากการที่หินผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือถูกเคลื่อนย้ายโดยแรงโน้มถ่วงของโลกในระยะทางใกล้ๆ และถูกควบคุมด้วยลักษณะของโครงสร้างทางธรณีวิทยา ส่วนใหญ่พบหินปะปนในหน้าตัดดินและลอยหน้า แบ่งตามลักษณะและชนิดของหินดังนี้

(1) **พัฒนาจากกลุ่มหินตะกอนหรือหินแปรเนื้อหยาบหรือหินในกลุ่ม** ส่วนใหญ่เป็นหินทรายและหินควอร์ตไซต์ ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลิกปานกลาง เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง น้ำตาลปนแดง จนถึงแดง การระบายน้ำดีพบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน เช่น ชุดดินพะโต๊ะ (Pto) และชุดดินระนอง (Rg)

(2) **พัฒนาจากหินทราย** ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลิกมาก เนื้อดินเป็นทรายเป็นดินร่วนถึงดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีแดง น้ำตาล และน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดีถึงมากเกินไป พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน เช่น ชุดดินคองหงษ์ (Kh) และชุดดินฝั่งแดง (Fd)

(3) **พัฒนาจากกลุ่มหินตะกอนหรือหินแปรเนื้อละเอียดหรือหินในกลุ่ม** ส่วนใหญ่เป็นหินดินดานและหินฟิลโลสต์ ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลิกปานกลาง เนื้อดินเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินเหนียวปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนแดง และน้ำตาลปนเหลือง การระบายน้ำดีพบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน เช่น ชุดดินคลองซาก (Kc) และชุดดินห้วยยอด (Ho)

(4) พัฒนาจากกลุ่มหินอัคนีหรือหินในกลุ่ม ดินต้นถึงชั้นเศษหิน เนื้อดินเป็นดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีแดง น้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง และน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดี เช่น ชุดดินท่าลี่ (TL)

(5) พัฒนาจากหินอัคนีชนิดหินแกรนิต ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินสีมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนแดง ถึงแดง การระบายน้ำดี เช่น ชุดดินบ้านฉาง (Bcg) และชุดดินมาบบอน (Mb)

ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของชุดดินที่พบมากของจังหวัดระยอง ในภาพที่ 1 - 7

1.5 สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดระยอง จากฐานข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดระยอง

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	347,397	15.66
พื้นที่เกษตรกรรม	1,488,625	67.04
พื้นที่นา	40,652	1.83
พืชไร่	229,075	10.32
ไม้ยืนต้น	985,526	44.41
ไม้ผล	190,309	8.55
พืชสวน	559	0.02
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	2,233	0.10
พืชน้ำ	211	0.01
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	40,020	1.80
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	40	-
พื้นที่ป่าไม้	176,818	7.96
พื้นที่น้ำ	91,588	4.13
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	115,572	5.21
รวม	2,220,000	100.00

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2563

1.6 พื้นที่ชลประทาน

จังหวัดระยอง มีเนื้อที่ชลประทาน 180,979 ไร่ (ร้อยละ 8.15 ของพื้นที่จังหวัด) กระจายอยู่ใน 5 อำเภอ มีอ่างเก็บน้ำที่สำคัญ 5 อ่าง มีศักยภาพในการเก็บกักน้ำได้รวม 603.526 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทานมีความสำคัญในการพิจารณาเพิ่มศักยภาพการผลิตที่เหมาะสม (ตารางผนวกที่ 2 และ ตารางผนวกที่ 3)

1.7 เขตปฏิรูปที่ดิน

เขตปฏิรูปที่ดิน ในพื้นที่จังหวัดระยอง มีเนื้อที่ 157,299 ไร่ (ร้อยละ 7.09 ของพื้นที่จังหวัด) โดยอำเภอที่มีเขตปฏิรูปที่ดินมากที่สุดได้แก่ อำเภอปลวกแดง อำเภอเขาชะเมา และอำเภอบ้านค่าย ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 4)

1.8 การขึ้นทะเบียนเกษตรกร

จากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดระยอง มีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดในปี 2563 จำนวน 45,204 ราย รวมพื้นที่ 475,048 ไร่ สำหรับพื้นที่ดำเนินการแต่ละกิจกรรมรวมกันมากกว่า 500 ไร่ มีจำนวน 25 กิจกรรม และกิจกรรมที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุดได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลัง เป็นต้น สำหรับกิจกรรมอื่น ๆ (ตารางผนวกที่ 5)

ทะเบียนเกษตรกรพืชสมุนไพร จากฐานข้อมูลกลาง (Farmer One) 1 ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกษตรกรได้ขึ้นทะเบียนปลูกพืชสมุนไพรในจังหวัดระยอง พื้นที่ 197 ไร่ เกษตรกร 29 ราย มีพืชสมุนไพรหลักๆ 10 ชนิด สมุนไพรที่มีการปลูกมาก คือ กระเจี๊ยบแดง ยอบ้าน กระชายดำ (ตารางผนวกที่ 6)

1.9 ที่ตั้งโรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร

จังหวัดระยองมีแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่สำคัญ จำนวน 138 แห่ง และมีโรงงานทางการเกษตร 102 แห่ง โดยมีที่ตั้งสหกรณ์การเกษตรมากที่สุด 18 แห่ง (ตารางผนวกที่ 7)

2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญพิจารณาจากพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากและมีมูลค่าการส่งออกหรือแปรรูปโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ จากพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดินได้กำหนดระดับความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกรายจังหวัด โดยวิเคราะห์จากสภาพพื้นที่ ลักษณะของดิน ปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำชลประทาน ร่วมกับการจัดการพื้นที่และลักษณะรายพืช โดยแบ่งระดับความเหมาะสม เป็น 4 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง แต่พบข้อจำกัดบางประการซึ่งสามารถบริหารจัดการได้

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีข้อจำกัดบางประการการของดินและน้ำ ส่งผลให้การผลิตพืชให้ผลตอบแทนต่ำ การใช้พื้นที่ต้องใช้ต้นทุนสูงในการจัดการ และมีความเสี่ยงจากน้ำท่วมและขาดน้ำ

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

จังหวัดระยองมีพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญ 4 ลำดับแรก ได้แก่ ยางพารา มันสำปะหลัง ทุเรียน และสับปะรดโรงงาน ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของจังหวัดระยอง

พืชเศรษฐกิจ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่เกษตรกรรม
1. ยางพารา	769,071	40.01
2. มันสำปะหลัง	76,000	3.95
3. ทุเรียน	56,474	2.94
4. สับปะรดโรงงาน	45,826	2.38

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

2.1 ยางพารา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดระยอง จากสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบถึงที่ดอน มีความเหมาะสมในการปลูกยางพารา จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 3 และภาพที่ 8 - 9)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกยางพารา

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 346,040 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.01 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแกลง 129,890 ไร่ อำเภอวังจันทร์ 94,782 ไร่ และอำเภอเมืองระยอง 73,354 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 1,010,489 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 52.58 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอปลวกแดง 244,673 ไร่ อำเภอเมืองระยอง 188,737 ไร่ และอำเภอบ้านค่าย 180,460 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 70,363 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.66 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแกลง 45,593 ไร่ อำเภอวังจันทร์ 10,103 ไร่ และเมืองระยอง 8,119 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 494,961 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกยางพาราในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 210,677 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 60.88 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแกลง 67,379 ไร่ อำเภอวังจันทร์ 65,792 ไร่ และอำเภอเมืองระยอง 48,244 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 453,181 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 44.85 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบ้านค่าย 120,188 ไร่ อำเภอปลวกแดง 111,031 ไร่ และอำเภอแกลง 75,844 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 21,268 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 30.23 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแกลง 10,252 ไร่ อำเภอเมืองระยอง 6,713 ไร่ และอำเภอวังจันทร์ 2,280 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 83,945 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกยางพาราแต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกยางพารา และพื้นที่ปลูกยางพาราในชั้นความ

เหมาะสมต่างๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดระยองมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 692,671 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองระยอง 166,937 ไร่ รองลงมาได้แก่ อำเภอปลวกแดง 133,642 ไร่ อำเภอแกลง 100,744 ไร่ และอำเภอนิคมน้ำจืดพัฒนา 98,584 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่ที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 135,363 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 39.12 ของพื้นที่ ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอแกลง 62,511 ไร่ อำเภอวังจันทร์ 28,990 ไร่ และอำเภอเมืองระยอง 25,110 ไร่

(2) พื้นที่ที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 557,308 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 55.15 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอเมืองระยอง 141,827 ไร่ อำเภอปลวกแดง 133,642 ไร่ และอำเภอนิคมน้ำจืดพัฒนา 98,584 ไร่

ตารางที่ 3 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของยางพารารายอำเภอ จังหวัดระยอง

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
แกลง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	129,890 (100.00%)	114,077 (100.00%)	45,593 (100.00%)	128,065 (100.00%)	100,744 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	67,379 (51.87%)	75,844 (66.48%)	10,252 (22.49%)	9,433 (7.37%)	162,908 (39.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	62,511 (48.13%)	38,233 (33.52%)	-	-	254,717 (24.12%)
เขาชะเมา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	32,306 (100.00%)	18,352 (100.00%)	4,317 (100.00%)	3,114 (100.00%)	58,089 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	16,292 (50.43%)	17,301 (94.27%)	11 (0.25%)	854 (27.42%)	34,458 (59.32%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	16,014 (49.57%)	1,051 (5.73%)	-	-	17,065 (29.38%)
นิคมพัฒนา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	131,098 (100.00%)	948 (100.00%)	15,381 (100.00%)	147,427 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	32,514 (24.80%)	948 (100.00%)	591 (3.84%)	34,053 (23.10%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	98,584 (75.20%)	-	-	98,584 (66.87%)
บ้านค่าย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	15,708 (100.00%)	180,460 (100.00%)	150 (100.00%)	95,902 (100.00%)	292,220 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	12,970 (82.57%)	120,188 (66.60%)	135 (90.00%)	25,149 (26.22%)	158,442 (54.22%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,738 (17.43%)	60,272 (33.40%)	-	-	63,010 (21.56%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
บ้านฉาง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	74,535 (100.00%)	49 (100.00%)	22,074 (100.00%)	96,658 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	5,509 (7.39%)	49 (100.00%)	993 (4.50%)	6,551 (6.78%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	69,026 (92.61%)	-	-	69,026 (71.41%)
ปลวกแดง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	244,673 (100.00%)	1,084 (100.00%)	63,241 (100.00%)	308,998 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	111,031 (45.38%)	880 (81.18%)	3,917 (6.19%)	115,828 (37.49%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	133,642 (54.62%)	-	-	133,642 (43.25%)
เมืองระยอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	73,354 (100.00%)	188,737 (100.00%)	8,119 (100.00%)	119,697 (100.00%)	389,907 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	48,244 (65.77%)	46,910 (24.85%)	6,713 (82.68%)	30,198 (25.23%)	132,065 (33.87%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	25,110 (34.23%)	141,827 (75.15%)	-	-	166,937 (42.81%)
วังจันทร์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	94,782 (100.00%)	58,557 (100.00%)	10,103 (100.00%)	47,487 (100.00%)	210,929 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	65,792 (69.41%)	43,884 (74.94%)	2,280 (22.57%)	12,810 (26.98%)	124,766 (59.15%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	28,990 (30.59%)	14,673 (25.06%)	-	-	43,663 (20.7%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	346,040 (100.00%)	1,010,489 (100.00%)	70,363 (100.00%)	494,961 (100.00%)	1,921,853 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	210,677 (60.88%)	453,181 (44.85%)	21,268 (30.23%)	83,945 (16.96%)	769,071 (40.02%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	135,363 (39.12%)	557,308 (55.15%)	-	-	692,671 (36.04%)

ทั้งนี้ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกยางพารา คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (S3+N) 22,092 ไร่ และพื้นที่ปลูกทุเรียน (S3+N) 3,313 ไร่ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตยางพารา

อำเภอ	ปาล์มน้ำมัน (ไร่)			ทุเรียน (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
แก่ง	1,692	66	1,778	975	-	975
เขาชะเมา	167	-	167	20	-	20
นิคมพัฒนา	-	395	395	1	-	1
บ้านค่าย	-	364	364	14	1	15
บ้านฉาง	-	1,119	1,119	-	-	-
ปลวกแดง	-	11,368	11,368	84	-	84
เมืองระยอง	-	286	286	1,386	-	1,386
วังจันทร์	217	6,418	6,636	832	-	832
รวม	2,076	20,016	22,092	3,312	1	3,313

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกยางพาราต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกยางพาราในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่างๆ ได้ เช่น ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกยางพาราในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกยางพาราในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกยางพารา ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกยางพาราที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์ และอำเภอเมืองระยอง ตามลำดับ

พื้นที่ปลูกยางพาราในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกยางพาราในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกยางพารา เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ โดยกระจายตัวมากในอำเภอบ้านค่าย อำเภอปลวกแดง และอำเภอแกลง

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น ทำการเกษตรผสมผสานหรือพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า โดยพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.2 มั่นสำปะหลัง

มั่นสำปะหลังพืชเศรษฐกิจหลักของระยองในลำดับที่ 2 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 5 และภาพที่ 10 - 11)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูก

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 226,574 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.79 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแกลง 55,828 ไร่ อำเภอเมืองระยอง 51,813 ไร่ และอำเภอบ้านค่าย 51,468 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 663,957 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 34.55 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอปลวกแดง 208,064 ไร่ อำเภอนิคมพัฒนา 131,066 ไร่ และอำเภอเมืองระยอง 115,561 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 486,967 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 25.34 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแกลง 204,726 ไร่ อำเภอวังจันทร์ 105,997 ไร่ และอำเภอเมืองระยอง 97,056 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 544,323 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกมั่นสำปะหลังในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 8,555 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.78 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบ้านฉาง 2,801 ไร่ อำเภอเมืองระยอง 2,464 ไร่ และอำเภอปลวกแดง 1,150 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 56,694 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.54 ของพื้นที่ ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบ้านฉาง 15,650 ไร่ อำเภอปลวกแดง 15,594 ไร่ และ อำเภอเมืองระยอง 10,683 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 10,223 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.10 ของพื้นที่ ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแกลง 2,378 ไร่ อำเภอเมืองระยอง 2,258 ไร่ และ อำเภอปลวกแดง 1,642 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 529 ไร่

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมันสำปะหลังแต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง และพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดระยองมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 825,282 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอปลวกแดง 215,930 ไร่ อำเภอบ้านค่าย 159,052 ไร่ และอำเภอ เมืองระยอง 154,227 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 218,019 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 96.22 ของพื้นที่ ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอแกลง 55,624 ไร่ อำเภอบ้านค่าย 50,553 ไร่ และอำเภอเมืองระยอง 49,349 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 607,263 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 91.46 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอปลวกแดง 192,470 ไร่ อำเภอนิคมพัฒนา 121,001 ไร่ และอำเภอบ้านค่าย 108,499 ไร่

ตารางที่ 5 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมันสำปะหลังรายอำเภอ จังหวัดระยอง

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
แกลง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	55,828 (100.00%)	12,954 (100.00%)	204,726 (100.00%)	144,159 (100.00%)	417,667 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	204 (0.37%)	76 (0.59%)	2,378 (1.16%)	37 (0.03%)	2,695 (0.65%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	55,624 (99.63%)	12,878 (99.41%)	-	-	68,502 (16.40%)
เขาชะเมา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,927 (100.00%)	297 (100.00%)	51,175 (100.00%)	3,691 (100.00%)	58,090 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	77 (2.63%)	-	61 (0.12%)	-	138 (0.24%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,850 (97.37%)	297 (100%)	-	-	3,147 (5.42%)
นิคมพัฒนา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	13 (100.00%)	131,066 (100.00%)	299 (100.00%)	16,050 (100.00%)	147,428 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	5 (38.46%)	10,065 (7.68%)	299 (100.00%)	3 (0.02%)	10,372 (7.04%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	8 (61.54%)	121,001 (92.32%)	-	-	121,009 (82.08%)
บ้านค่าย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	51,468 (100.00%)	112,945 (100.00%)	20,182 (100.00%)	107,648 (100.00%)	292,243 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	915 (1.78%)	4,446 (3.94%)	1,204 (5.97%)	30 (0.03%)	6,595 (2.26%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	50,553 (98.22%)	108,499 (96.06%)	-	-	159,052 (54.42%)
บ้านฉาง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	6,820 (100.00%)	67,688 (100.00%)	1,262 (100.00%)	20,887 (100.00%)	96,657 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,801 (41.07%)	15,650 (23.12%)	1,262 (100.00%)	252 (1.21%)	19,965 (20.66%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,019 (58.93%)	52,038 (76.88%)	-	-	56,057 (58.00%)
ปลวกแดง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	24,610 (100.00%)	208,064 (100.00%)	6,270 (100.00%)	69,877 (100.00%)	308,821 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,150 (4.67%)	15,594 (7.49%)	1,642 (26.19%)	125 (0.18%)	18,511 (5.99%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	23,460 (95.33%)	192,470 (92.51%)	-	-	215,930 (69.92%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เมืองระยอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	51,813 (100.00%)	115,561 (100.00%)	97,056 (100.00%)	125,540 (100.00%)	389,970 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,464 (4.76%)	10,683 (9.24%)	2,258 (2.33%)	66 (0.05%)	15,471 (3.97%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	49,349 (95.24%)	104,878 (90.76%)	-	-	154,227 (39.55%)
วังจันทร์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	33,095 (100.00%)	15,382 (100.00%)	105,997 (100.00%)	56,471 (100.00%)	210,945 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	939 (2.84%)	180 (1.17%)	1,119 (1.06%)	16 (0.03%)	2,254 (1.07%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	32,156 (97.16%)	15,202 (98.83%)	-	-	47,358 (22.45%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	226,574 (100.00%)	663,957 (100.00%)	486,967 (100.00%)	544,323 (100.00%)	1,921,821 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	8,555 (3.78%)	56,694 (8.54%)	10,223 (2.10%)	529 (0.10%)	76,001 (3.95%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	218,019 (96.22%)	607,263 (91.46%)	-	-	825,282 (42.94%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกมันสำปะหลัง คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (S3+N) 15,826 ไร่ และยางพารา (S3+N) 1,448 ไร่ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง

อำเภอ	ปาล์มน้ำมัน (ไร่)			ยางพารา (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
แก่ง	1,415	66	1,481	79	-	79
เขาชะเมา	25	-	25	-	-	-
นิคมพัฒนา	-	395	395	-	11	11
บ้านค่าย	-	327	327	850	21	871
บ้านฉาง	-	1,119	1,119	8	-	8
ปลวกแดง	-	10,960	10,960	-	-	-
เมืองระยอง	-	145	145	73	372	445
วังจันทร์	217	1,157	1,374	57	17	74
รวม	1,657	14,169	15,826	1,067	421	1,488

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกมันสำปะหลังต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกมันสำปะหลัง ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกมันสำปะหลังที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอบ้านฉาง อำเภอเมืองระยอง และอำเภอปลวกแดง

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกมันสำปะหลัง เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยกระจายอยู่ในอำเภอบ้านฉาง อำเภอปลวกแดง และอำเภอเมืองระยอง

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกมันสำปะหลัง มีต้นทุนต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.3 ทูเรียน

ทูเรียนพืชเศรษฐกิจหลักของระยองในลำดับที่ 3 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 7 และภาพที่ 12 - 13)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกทูเรียน

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 402,648 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 20.95 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแก่ง 171,414 ไร่ อำเภอวังจันทร์ 104,355 ไร่ และอำเภอเมืองระยอง 78,672 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 164,327 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.55 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแกลง 94,932 ไร่ อำเภอวังจันทร์ 32,347 ไร่ และอำเภอเขาชะเมา 21,875 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 7,184 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.37 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแกลง 6,755 ไร่ อำเภอเมืองระยอง 335 ไร่ และอำเภอวังจันทร์ 94 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,347,842 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกทุเรียนในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 34,695 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.62 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแกลง 23,992 ไร่ อำเภอเขาชะเมา 4,930 ไร่ และอำเภอวังจันทร์ 4,749 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 12,193 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.42 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแกลง 10,179 ไร่ อำเภอวังจันทร์ 1,247 ไร่ และอำเภอเขาชะเมา 757 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 314 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.65 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแกลง 314 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 9,272 ไร่

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกทุเรียนแต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ ศักยภาพของที่ดิน สำหรับการปลูกทุเรียน และพื้นที่ ปลูกทุเรียนใน ชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดระยองมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 520,087 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอแกลง 232,175 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอวังจันทร์ 130,706 ไร่ และอำเภอเมืองระยอง 92,487 ไร่ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 367,953 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 91.38 ของพื้นที่ ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอแกลง 147,422 ไร่ อำเภอวังจันทร์ 99,606 ไร่ และ อำเภอเมืองระยอง 77,692 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 152,134 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 92.58 ของพื้นที่ ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอแกลง 84,753 ไร่ อำเภอวังจันทร์ 31,100 ไร่ และอำเภอ เขาชะเมา 21,118 ไร่

ตารางที่ 7 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของทุเรียนรายอำเภอ จังหวัดระยอง

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
แกลง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	171,414 (100.00%)	94,932 (100.00%)	6,755 (100.00%)	144,567 (100.00%)	417,668 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	23,992 (14.00%)	10,179 (10.72%)	314 (4.65%)	7,316 (5.06%)	41,801 (10.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	147,422 (86.00%)	84,753 (89.28%)	-	-	232,175 (55.59%)
เขาชะเมา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	32,525 (100.00%)	21,875 (100.00%)	-	3,689 (100.00%)	58,089 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	4,930 (15.16%)	757 (3.46%)	-	65 (1.76%)	5,752 (9.90%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	27,595 (84.84%)	21,118 (96.54%)	-	-	48,713 (83.86%)
นิคมพัฒนา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	147,428 (100.00%)	147,428 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	11 (0.01%)	11 (0.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
บ้านค่าย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	15,682 (100.00%)	368 (100.00%)	-	276,194 (100.00%)	292,244 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	44 (0.28%)	-	-	486 (0.18%)	530 (0.18%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	15,638 (99.72%)	368 (100.00%)	-	-	16,006 (5.48%)
บ้านฉาง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	96,658 (100.00%)	96,658 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	78 (0.08%)	78 (0.08%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
ปลวกแดง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	309,000 (100.00%)	309,000 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	314 (0.10%)	314 (0.10%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เมืองระยอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	78,672 (100.00%)	14,805 (100.00%)	335 (100.00%)	296,157 (100.00%)	389,969 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	980 (1.25%)	10 (0.07%)	-	183 (0.06%)	1,173 (0.30%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	77,692 (98.75%)	14,795 (99.93%)	-	-	92,487 (23.72%)
วังจันทร์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	104,355 (100.00%)	32,347 (100.00%)	94 (100.00%)	74,149 (100.00%)	210,945 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	4,749 (4.55%)	1,247 (3.86%)	-	819 (1.10%)	6,815 (3.23%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	99,606 (95.45%)	31,100 (96.14%)	-	-	130,706 (61.96%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	402,648 (100.00%)	164,327 (100.00%)	7,184 (100.00%)	1,347,842 (100.00%)	1,922,001 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	34,695 (8.62%)	12,193 (7.42%)	314 (4.37%)	9,272 (0.69%)	56,474 (2.94%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	367,953 (91.38%)	152,134 (92.58%)	-	-	520,087 (27.06%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกทุเรียน คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกยางพารา (S3) 9,460 ไร่ และพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (S3+N) 8,261 ไร่ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตทุเรียน

อำเภอ	ยางพารา (ไร่)			ปาล์มน้ำมัน (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
แก่ง	1,644	-	1,644	1,974	104	2,078
เขาชะเมา	11	-	11	407	-	407
นิคมพัฒนา	-	-	-	-	-	-
บ้านค่าย	-	-	-	-	23	23
บ้านฉาง	-	-	-	-	-	-
ปลวกแดง	-	-	-	-	-	-
เมืองระยอง	5,733	-	5,733	-	56	56
วังจันทร์	2,072	-	2,072	219	5,478	5,697
รวม	9,460	-	9,460	2,600	5,661	8,261

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกทุเรียนต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกทุเรียนในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกทุเรียนในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกทุเรียนในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกทุเรียน ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกทุเรียนที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอแก่ง อำเภอเขาชะเมา และอำเภอวังจันทร์

พื้นที่ปลูกทุเรียนในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกทุเรียนในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกทุเรียน เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยกระจายอยู่ในอำเภอแก่ง อำเภอวังจันทร์ และอำเภอเขาชะเมา

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกทุเรียน มีต้นทุนที่ต่ำและให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.4 สับปรดโรงงาน

สับปรดโรงงานพืชเศรษฐกิจหลักของระยองในลำดับที่ 4 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 9 และภาพที่ 14 – 15)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกสับปรดโรงงาน

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 114,132 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.94 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอวังจันทร์ 36,215 ไร่ อำเภอเมืองระยอง 27,873 ไร่ และอำเภอแก่ง 20,009 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 1,234,048 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 64.21 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแก่ง 250,484 ไร่ อำเภอปลวกแดง 230,583 ไร่ และอำเภอเมืองระยอง 226,494 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 23,477 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.22 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเมืองระยอง 9,184 ไร่ อำเภอปลวกแดง 4,713 ไร่ และอำเภอวังจันทร์ 3,816 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 550,343 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกสับปะรดโรงงานในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 931 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.82 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอวังจันทร์ 348 ไร่ อำเภอบ้านค่าย 338 ไร่ และอำเภอเมืองระยอง 157 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 43,033 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.49 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอนิคมพัฒนา 18,921 ไร่ อำเภอปลวกแดง 13,814 ไร่ และอำเภอบ้านค่าย 4,084 ไร่ เป็นต้น

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 307 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.31 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเมืองระยอง 202 ไร่ และอำเภอปลวกแดง 105 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,554 ไร่

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกสับปะรดโรงงานแต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกสับปะรดโรงงาน และพื้นที่ปลูกสับปะรดโรงงานในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดระยองมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 1,304,216 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอแกลง 268,304 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอเมืองระยอง 252,618 ไร่ และอำเภอปลวกแดง 218,855 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 113,201 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 99.18 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอวังจันทร์ 35,867 ไร่ อำเภอเมืองระยอง 27,716 ไร่ และอำเภอแกลง 19,943 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 1,191,015 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 96.51 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอแกลง 248,361 ไร่ อำเภอเมืองระยอง 224,902 ไร่ และอำเภอปลวกแดง 216,769 ไร่

ตารางที่ 9 พื้นที่ศักยภาพ และพื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของสับปะรดโรงงานรายอำเภอ จังหวัดระยอง

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
แกลง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	20,009 (100.00%)	250,484 (100.00%)	2,608 (100.00%)	144,567 (100.00%)	417,668 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	66 (0.33%)	2,123 (0.85%)	-	53 (0.04%)	2,242 (0.54%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	19,943 (99.67%)	248,361 (99.15%)	-	-	268,304 (64.24%)
เขาชะเมา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	10,115 (100.00%)	44,273 (100.00%)	12 (100.00%)	3,689 (100.00%)	58,089 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	22 (0.22%)	585 (1.32%)	-	27 (0.73%)	634 (1.09%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	10,093 (99.78%)	43,688 (98.68%)	-	-	53,781 (92.58%)
นิคมพัฒนา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	131,075 (100.00%)	-	16,353 (100.00%)	147,428 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	18,921 (14.44%)	-	400 (2.45%)	19,321 (13.11%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	112,154 (85.56%)	-	-	112,154 (76.07%)
บ้านค่าย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	17,834 (100.00%)	162,425 (100.00%)	3,144 (100.00%)	108,840 (100.00%)	292,243 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	338 (1.90%)	4,084 (2.51%)	-	54 (0.05%)	4,476 (1.53%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	17,496 (98.10%)	158,341 (97.49%)	-	-	175,837 (60.17%)
บ้านฉาง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	74,503 (100.00%)	-	22,155 (100.00%)	96,658 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	463 (0.62%)	-	20 (0.09%)	483 (0.50%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	74,040 (99.38%)	-	-	74,040 (76.60%)
ปลวกแดง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,086 (100.00%)	230,583 (100.00%)	4,713 (100.00%)	71,618 (100.00%)	309,000 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	13,814 (5.99%)	105 (2.23%)	838 (1.17%)	14,757 (4.78%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,086 (100.00%)	216,769 (94.01%)	-	-	218,855 (70.83%)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เมืองระยอง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	27,873 (100.00%)	226,494 (100.00%)	9,184 (100.00%)	126,418 (100.00%)	389,969 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	157 (0.56%)	1,592 (0.70%)	202 (2.20%)	108 (0.09%)	2,059 (0.53%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	27,716 (99.44%)	224,902 (99.30%)	-	-	252,618 (64.78%)
วังจันทร์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	36,215 (100.00%)	114,211 (100.00%)	3,816 (100.00%)	56,703 (100.00%)	210,945 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	348 (0.96%)	1,451 (1.27%)	-	-	1,853 (0.88%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	35,867 (99.04%)	112,760 (98.73%)	3,816 (100.00%)	56,649 (99.90%)	148,627 (70.46%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	114,132 (100.00%)	1,234,048 (100.00%)	23,477 (100.00%)	550,343 (100.00%)	1,922,000 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	931 (0.82%)	43,033 (3.49%)	307 (1.31%)	1,554 (0.28%)	45,825 (2.38%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	113,201 (99.18%)	1,191,015 (96.51%)	-	-	1,304,216 (67.86%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกสับปะรดโรงงาน คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (S3+N) 22,197 ไร่ และพื้นที่ปลูกทุเรียน (S3+N) 4,303 ไร่ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตสับปะรดโรงงาน

อำเภอ	ปาล์มน้ำมัน (ไร่)			ทุเรียน (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
แก่ง	-	-	-	1,977	-	1,977
เขาชะเมา	-	-	-	62	-	62
นิคมพัฒนา	-	-	-	1	-	1
บ้านค่าย	-	-	-	8	1	9
บ้านฉาง	-	-	-	-	-	0
ปลวกแดง	-	-	-	-	-	0
เมืองระยอง	2,600	19,597	22,197	1,363	-	1,363
วังจันทร์	-	-	-	891	-	891
รวม	2,600	19,597	22,197	4,302	1	4,303

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกสับปะรดโรงงานต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิต และได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกสับปะรดโรงงานในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่างๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกสับปะรดโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกสับปะรดโรงงานในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกสับปะรดโรงงาน ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกสับปะรดโรงงานที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภออำเภอนิคมพัฒนา อำเภอปลวกแดง และอำเภอบ้านค่าย เป็นต้น

พื้นที่ปลูกสับปะรดโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกสับปะรดโรงงานในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกสับปะรดโรงงาน เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ โดยกระจายอยู่ในอำเภอนิคมพัฒนา อำเภอปลวกแดง และอำเภอบ้านค่าย เป็นต้น

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกสับปะรดโรงงาน มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด

3.1 สับปะรดทองระยอง พืชที่ได้รับความนิยมและมีชื่อเสียงของจังหวัด เป็นผลไม้ล่าสุดที่ได้ผ่านการรับรอง GI จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ให้เป็นสินค้า จีไอ มีแหล่งผลิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของจังหวัดระยอง มีคุณลักษณะที่โดดเด่นแตกต่างจากสับปะรดพันธุ์อื่นคือน้ำหนักโดยเฉลี่ย ผลละ 0.7-1.5 กิโลกรัม ตาสับปะรดนูนไม่แบน เมื่อผลสุกได้ที่แล้ว เนื้อและเปลือกเปลี่ยนเป็นสีเหลืองทอง มีกลิ่นหอม เนื้อหวานฉ่ำ เนื้อแน่น ไม่เป็นโพรง รับประทานแล้วไม่กัดลิ้น รสชาติหวานน้ำเปรี้ยว เนื้อกรอบ แกนกรอบ ขอบใบที่ต้นและจุกมีหนามสั้นแหลมคม รูปผลเป็น

ทรงกระบอก ปัจจุบัน มีการปลูกสับปะรดพันธุ์นี้อย่างกว้างขวางในพื้นที่อำเภอเขาชะเมา วังจันทร์ บ้านค่าย และปลวกแดง รวมพื้นที่ กว่า 6,000 ไร่สภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบชายฝั่งที่เกิดจากการทับถมของตะกอนบริเวณแอ่งลุ่มน้ำระยอง และที่ลาดสลับเนินเขา ภูเขา มีลักษณะเป็นลอนลูกคลื่นสูงต่ำสลับกันไปรวมกับพื้นที่ทิวเขา มีแม่น้ำสำคัญ 2 สาย คือ แม่น้ำระยอง และแม่น้ำประแสร์ เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย และดินร่วนเหนียวปนทราย ซึ่งดินเป็นกรดอ่อนๆ และระบายน้ำได้ดี มีธาตุอาหารไนโตรเจนและโพแทสเซียมสูง ตอบสนองต่อการเจริญเติบโตของสับปะรดเป็นอย่างดี

3.2 ไม้ผลเขตร้อนชนิดต่าง ๆ จังหวัดระยองมีสภาพแวดล้อมที่สามารถปลูกไม้ผลได้เขตร้อนเป็นอย่างดี เช่น ทูเรียน เงาะ มังคุด ลองกอง สละ เป็นต้น โดยเฉพาะทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกของจังหวัดที่มีปริมาณฝนที่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของไม้ผล

4 แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ

4.1 ยางพารา

1) **พื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** ปัจจุบันมีพื้นที่ปลูก 210,677 ไร่ ปลูกมากในเขตอำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์ และอำเภอเมืองระยอง ทั้งนี้โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตยางพาราที่สำคัญของจังหวัด ส่งเสริมการคัดเลือกพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และต้านทานโรค การปรับปรุงบำรุงดิน การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ การปลูกพืชแซมและพืชคลุมดินให้เหมาะสมเพราะมีผลต่อการเจริญเติบโตของยาง การบำรุงรักษา การใส่ปุ๋ยการตัดแต่งกิ่ง และเทคนิคการกรีดยางให้มีปริมาณน้ำยางสูงมีคุณภาพ และตรงตามมาตรฐาน เน้นการพัฒนาการตลาดในพื้นที่ เช่น จัดตั้งจุดรับซื้อ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง ส่งเสริมให้เกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง

2) **พื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกยางพาราอยู่ มีเนื้อที่มากถึง 453,181 ไร่ ปลูกมากในอำเภอบ้านค่าย อำเภอปลวกแดง อำเภอแกลง เป็นพื้นที่ปลูกยางพาราที่มีข้อจำกัดไม่มากนัก เกษตรกรยังคงปลูกยางพาราควรสนับสนุนให้มีเพิ่มผลผลิตยางพารา โดยเน้นการจัดการที่เหมาะสมในเรื่องต่าง ๆ เช่น เดียวกันกับพื้นที่ที่เหมาะสมสูง โดยเฉพาะการปรับปรุงบำรุงดิน เน้นการพัฒนาการตลาดในพื้นที่ เช่น จัดตั้งจุดรับซื้อ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ ที่มีความเหมาะสมปานกลาง ให้มากขึ้น ส่งเสริมให้มีการโค่นยางพาราที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปี และปลูกยางพาราทดแทนในพื้นที่เดิมเช่นกันกับพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง พัฒนาการตลาดและช่องทางจัดจำหน่ายให้มากขึ้น โดยเน้นการแปรรูปยาง หรือไม้ยางพาราเพิ่มมากขึ้นซึ่งอาจเน้นจากชุมชนที่เข้มแข็งเป็นพื้นที่ต้นแบบ

3) **พื้นที่ปลูกยางพาราที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกยางพาราอยู่ ส่งเสริมให้มีการโค่นยางพาราที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปี และหาพืชอื่นทดแทนที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น ส่งเสริมให้ปลูกไม้ผล มะพร้าว ไม้หววน เป็นต้น ทดแทนให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น ทั้งนี้ต้องพิจารณาลักษณะทางการตลาดร่วมด้วย

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกยางพารา โดยหันมาปลูกปาล์มน้ำมัน ทูเรียนแทน ควรเน้นให้เกษตรกรปลูกพืชดังกล่าวต่อไป เนื่องจากปัจจุบันตามมาตรการยุทธศาสตร์ยางพารา เน้นการลดพื้นที่การปลูกยางพาราอยู่แล้ว ฉะนั้นควรสร้างความตระหนักให้เกษตรกร เน้นการทำเกษตรแบบผสมผสาน หรือการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่ามากที่สุดต่อไป

4.2 มั่นสำปะหลัง

1) **พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกทุเรียนอยู่ มีเนื้อที่ 8,555 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอบ้านฉาง อำเภอเมือง และอำเภอปลวกแดง ตามลำดับ ทั้งนี้โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมุทรปราการให้การเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตมันสำปะหลังคุณภาพดีของจังหวัด ควรมีการจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ทุเรียนคุณภาพดี โดยรวมกลุ่มเป็นระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรการตลาดในและต่างประเทศ การแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้า เกษตรอินทรีย์ และ GAP ส่งเสริมการทำระบบน้ำหยดในพื้นที่ที่มีศักยภาพ การปรับปรุงบำรุงดิน การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ทำการวิเคราะห์คุณภาพดินอยู่เสมอ ส่งเสริมเกษตรกรแปรรูปมันสำปะหลังเบื้องต้นเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การแปรรูปมันเส้นสะอาด สร้างความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและโรงงาน เพื่อวางแผนการขุดของเกษตรกร ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม ใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรค และให้ผลผลิตสูงเข้าร่วมโครงการเกษตรแปลงใหญ่ และส่งเสริมให้เกษตรกรเป็น Smart farmer ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม

2) **พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกทุเรียนอยู่ มีเนื้อที่ 56,694 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอบ้านฉาง อำเภอปลวกแดง และอำเภอเมือง เกษตรกรยังคงปลูกมันสำปะหลังได้ผลดี พัฒนาศักยภาพของพื้นที่ให้มากขึ้นในเรื่องของคุณภาพดิน และทำการตรวจวิเคราะห์คุณภาพดินอยู่เสมอ ส่งเสริมให้มีการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ซึ่งอาจต้องใช้ปุ๋ยสั่งตัด สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการจัดการพื้นที่ การปลูก การดูแลรักษา การป้องกันโรคแมลงศัตรูพืช และการเก็บเกี่ยว ส่งเสริมการใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรค และให้ผลผลิตสูงพัฒนาระบบน้ำหยดและการใช้น้ำจากแหล่งน้ำในพื้นที่ ให้มีการใช้ประโยชน์กับมันสำปะหลังให้มากที่สุด ส่งเสริมเกษตรกรแปรรูปมันสำปะหลังเบื้องต้นเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การแปรรูปมันเส้นสะอาด ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม

3) **พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังใช้ที่ดินปลูกมันสำปะหลังอยู่ พื้นที่ดังกล่าว ผลผลิตต่ำ กระทบวงเกษตรและสหกรณ์ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่ โดยส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจในการไถระเบิดดินดาน ให้เกษตรกรมีวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ลดต้นทุน ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อ บริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ปาล์มน้ำมัน ยางพารา เป็นต้น ทั้งนี้ในกรณีที่เกษตรกรปลูกทุเรียน ภาครัฐควรให้ความรู้แก่เกษตรกรและสร้างแรงจูงใจให้กลับมาปลูกทุเรียนเหมือนเดิม เนื่องจากพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ทำให้ใช้ต้นทุนการผลิตต่ำและผลผลิตมีคุณภาพดี ทั้งนี้เกษตรกรต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

4.3 ทุเรียน

1) **พื้นที่ปลูกทุเรียนที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกทุเรียนอยู่ มีเนื้อที่ 34,695 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอแก่ง อำเภอลำดวน และอำเภอวังจันทร์ ตามลำดับ ทั้งนี้คณะอนุกรมพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นพื้นที่ปลูกทุเรียนที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำอย่างดี รวมทั้งการจัดการดินและปุ๋ยตามมาตรฐาน ส่งเสริมให้มีการใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สนับสนุนการรวมกลุ่มเป็นเกษตรกรแปลงใหญ่ สร้างเครือข่ายในรูปแบบของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตสู่การผลิตผลไม้ครบวงจร เช่น บริหารจัดการผลผลิตแบบป้องกันความเสี่ยงโดยใช้การตลาดนำการผลิตเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาให้เกษตรกรเพาะปลูกตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนาคูณภาพทุเรียนทั้งในและนอกฤดู ให้สอดคล้องตามฤดูกาล การผลิตผลไม้คุณภาพตามแหล่งกำเนิดภูมิศาสตร์ (GI) และไม้ผลอัตลักษณ์ของจังหวัด

2) **พื้นที่ปลูกทุเรียนที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกทุเรียนอยู่ มีเนื้อที่ 12,193 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอแก่ง อำเภอวังจันทร์ และอำเภอเขาชะเมา เกษตรกรยังคงปลูกทุเรียนได้ผลดี เนื่องจากเป็นไม้ผล ซึ่งบางช่วงมีความต้องการการใช้น้ำในปริมาณที่มาก ควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการน้ำ เช่น ชลประทาน แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ใช้ปัจจัยการผลิตในอัตราและช่วงเวลาที่เหมาะสม จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หรือถ้าต้องการเปลี่ยนชนิดพืชควรเป็นพืชที่มีผลตอบแทนดีกว่า

3) **พื้นที่ปลูกทุเรียนในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกทุเรียนอยู่ ภาครัฐให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ หาแหล่งเงินทุนประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แนวทางการบริหารจัดการให้แก่เกษตรกร ในกรณีที่ทุเรียนหมดอายุต้องโค่นทิ้งเนื่องจากให้ผลผลิตลดลง ต้องใช้ทุนเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เกษตรกรสามารถเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสมและให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกทุเรียน** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกทุเรียน พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ ในอนาคตสามารถกลับมาปลูกทุเรียนได้อีก แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น อาจเป็นเรื่องยาก ต้องรอจนพืชเดิมครบอายุตัดโค่น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาด้านทุนการผลิตร่วมด้วย ภาครัฐควร

ประชาสัมพันธ์และสร้างมาตรการจูงใจให้เกษตรกรกลับมาปลูกทุเรียนในพื้นที่นี้หรือทำในรูปแบบสวนผสมระหว่างไม้ผลเขตร้อน เช่น เงาะ มังคุด ลองกอง เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาลักษณะทางการตลาดร่วมด้วย

4.4 สับปะรดโรงงาน

1) **พื้นที่ปลูกสับปะรดโรงงานที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกยางพาราอยู่ มีเนื้อที่ 931 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอวังจันทร์ อำเภอเมืองระยอง และอำเภอแกลง ตามลำดับ ทั้งนี้โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นพื้นที่ปลูกสับปะรดโรงงานที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำอย่างดี รวมทั้งการจัดการดินและปุ๋ยตามมาตรฐาน ส่งเสริมให้มีการใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ใช้พันธุ์สับปะรดโรงงานที่ได้รับการรับรอง สนับสนุนการรวมกลุ่มเป็นเกษตรกรแปลงใหญ่ สร้างเครือข่ายในรูปแบบของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน กับโรงงานแปรรูปสับปะรด ให้ความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยวสับปะรดโรงงานที่ได้คุณภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาให้เกษตรกรเพาะปลูกตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เนื่องจากสับปะรดเป็นพืชไร่อายุยาว สามารถปลูกได้นาน 1-3 ปี จึงควรประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แนวทางการบริหารจัดการสับปะรดให้แก่เกษตรกร อย่างถูกวิธี

2) **พื้นที่ปลูกสับปะรดโรงงานที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกสับปะรดโรงงานอยู่ มีเนื้อที่ 43,033 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอแกลง อำเภอปลวกแดง และอำเภอเมืองระยอง ตามลำดับ เกษตรกรยังคงปลูกสับปะรดโรงงานได้ผลดี ควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการน้ำ เช่น ชลประทาน แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ใช้ปัจจัยการผลิตในอัตราและช่วงเวลาที่เหมาะสม สนับสนุนพันธุ์สับปะรดโรงงานที่ได้รับการรับรอง จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงาน และภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกร ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แนวทางการบริหารจัดการสับปะรดให้แก่เกษตรกร พร้อมทั้งแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หรือถ้าต้องการเปลี่ยนชนิดพืชควรเป็นพืชที่มีผลตอบแทนดีกว่าและมีต้นทุนต่ำกว่า

3) **พื้นที่ปลูกสับปะรดโรงงานในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกสับปะรดโรงงานอยู่ ภาครัฐให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แนวทางการบริหารจัดการให้แก่เกษตรกร ทั้งนี้เกษตรกรสามารถเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสมและให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกสับปะรดโรงงาน** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกสับปะรดโรงงาน โดยหันมาปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน เช่น ปาล์มน้ำมัน หรือทุเรียน ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ ในอนาคตสามารถกลับมาปลูกสับปะรดโรงงานได้อีก แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกสับปะรดโรงงานอีกครั้งอาจเป็นเรื่องยาก โดยเฉพาะการปลูกไม้ผล เช่น ทุเรียนที่ปัจจุบันราคาดี แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาด้านทุนการผลิตและการตลาดร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2563. ข้อมูลสถิติประชากร. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมการปกครอง. 2564. แนวเขตการปกครองจังหวัด อำเภอบ้านลาด. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมชลประทาน. 2564. พื้นที่ชลประทาน พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2563. การใช้ที่ดินจังหวัดระยอง พ.ศ. 2563 (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2563. (ไฟล์ข้อมูล).
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).
- เทคโนโลยีชาวบ้าน. 2564. สัมภาษณ์ของระยองผ่านการรับรองจีไอเพิ่มมูลค่าของคนสาย
สัมปรัต.แหล่งที่มา :https://www.technologychaoban.com/bullet-news-today/article_144090,7 เมษายน 2563

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอจังหวัดระยอง

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
1	แกลง	กระแสน
2		กร่ำ
3		กองดิน
4		เกาะกู่
5		เกาะมันกลาง
6		เกาะมันนอก
7		เกาะมันใน
8		เกาะยู่เกลือ
9		คลองปูน
10		ชากโดน
11		ชากพง
12		ทางเกวียน
13		ทุ่งควายกิน
14		เนินขี้
15		บ้านนา
16		ปากน้ำกระแสน
17		พังราด
18		วังห้ว
19		สองสลึง
20		ห้วยยาง
21	เขาชะเมา	เขาน้อย
22		ข้าขี้
23		น้ำเป็น
24		ห้วยทับมอญ
25	นิคมพัฒนา	นิคมพัฒนา
26		พนานิคม
27		มะขามคู้
28		มาบข่า
29	บ้านค่าย	ชากบก
30		ตาขัน
31		บางบุตร
32		บ้านค่าย
33		หนองตะพาน

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล	
34	บ้านค่าย (ต่อ)	หนองบัว	
35		หนองละลอก	
36	บ้านฉาง	บ้านฉาง	
37		พลา	
38		สำนักท้อน	
39		ตาสีหี	
40	ปลวกแดง	ปลวกแดง	
41		มาบยางพร	
42		แม่น้ำคู้	
43		ละหาร	
44		หนองไร่	
45		เมืองระยอง	กะเจ็ด
46			เกาะสะเก็ด
47			เกาะเสม็ด
48			แกลง
49			เชิงเนิน
50	ตะพง		
51	ทับมา		
52	ท่าประดู่		
53	นาตาขวัญ		
54	น้ำคอก		
55	เนินพระ		
56	บ้านแลง		
57	เพ		
58	มาบตาพุด	มาบตาพุด	
59		สำนักทอง	
60		วังจันทร์	
61	วังจันทร์	ชุมแสง	
62		ป่ายูบใน	
63		พลงตาเอี่ยม	
รวม	8	63	

ที่มา : กรมการปกครอง, 2564

ชุดดิน	บ้านฉาง	Series Bcg	กลุ่มชุดดินที่ 40
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน 1-12 %		
ภูมิสัณฐาน	ลานตะพัก เขิงเขา เนินเขา หรือบริเวณพื้นที่ที่เหลื่อค้ำจากการกัดกร่อน		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไม่ไกลนักของหินแกรนิต		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	เร็ว	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลาง	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกมาก เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือทรายปนดินร่วน สีน้ำตาล ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5) ดินล่างเป็นดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลปนเหลือง สีน้ำตาลซีดและสีน้ำตาลปนเหลืองอ่อน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 5.0-6.0)		
ข้อจำกัด	เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย น้ำซึมผ่านได้ค่อนข้างเร็ว ดินอุ้มน้ำไว้ได้น้อย เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูการเพาะปลูก ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ		
ข้อเสนอแนะ	ควรใช้อินทรีย์วัตถุในการปรับสภาพดินให้ร่วนซุย ปรับปรุงสมบัติทางกายภาพของดินให้ดีขึ้น และเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี เลือกระยะเวลาและระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จัดหาแหล่งน้ำ เพื่อลดความเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำสำหรับพืชในฤดูเพาะปลูก		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิม ตัวเบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-๒๕	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	๒๕-๕๐	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	๕๐-๑๐๐	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 1 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินบ้านฉาง

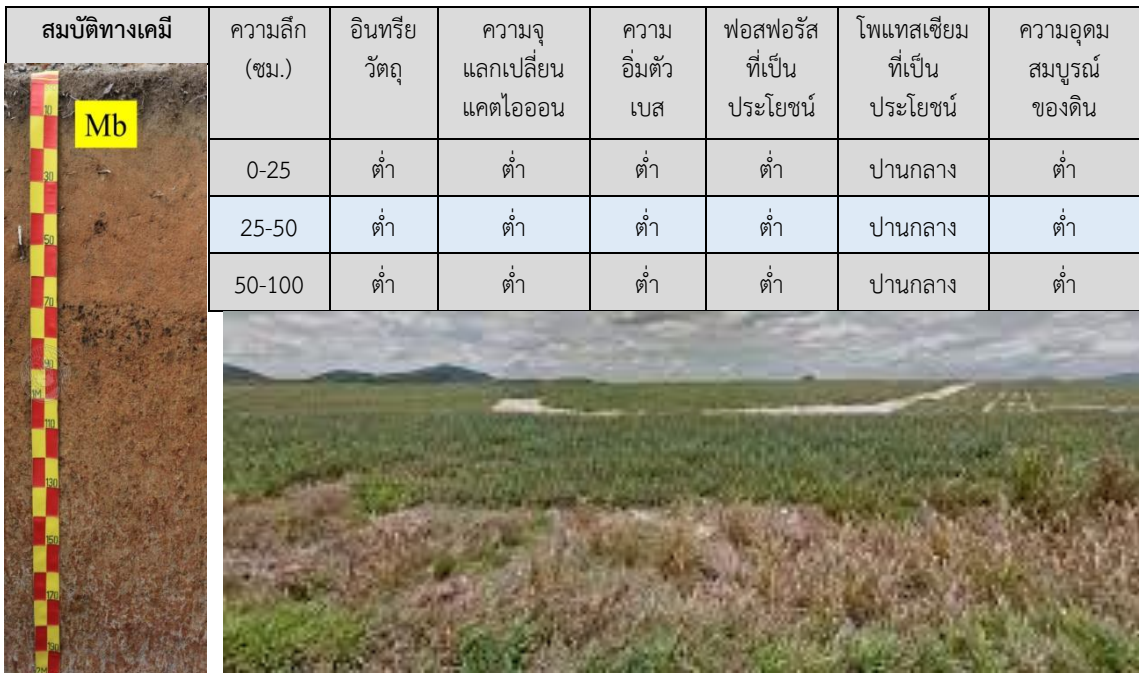
ชุดดิน	คลองซาก	Series Kc	กลุ่มชุดดินที่ 45
สภาพพื้นที่	ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนชัน มีความลาดชัน 2-20 %		
ภูมิสัณฐาน	พื้นที่เหลือค้ำจากการกัดกร่อน		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การสลายตัวผุพังอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนักของหินตะกอนเนื้อละเอียดหรือหินในกลุ่ม		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	เร็ว	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน เร็ว	
ลักษณะสมบัติของดิน	ดินเหนียวตื้นถึงชั้นเศษหินหรือลูกรัง ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนดินเหนียวมีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 6.0-6.5) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินเหนียวปนลูกรังมาก สีแดงปนเหลือง (มีเศษหินดินดานหรือหินในกลุ่มปะปนอยู่ในดินภายในความลึก 50 เซนติเมตร จากผิวดิน) ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 5.0-6.0)		
ข้อจำกัด	ดินตื้น ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ สภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันและขาดแคลนน้ำ		
ข้อเสนอแนะ	เหมาะสมปานกลางสำหรับการปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน ไม่ค่อยเหมาะสมสำหรับการปลูกไม้ผล ควรเลือกชนิดพืชที่เหมาะสม ปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสดหรือปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝกหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น พัฒนาแหล่งน้ำ และระบบการให้น้ำในแปลงปลูกพืช ไม้ใช้ในช่วงที่พืชขาดน้ำ		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอึดตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

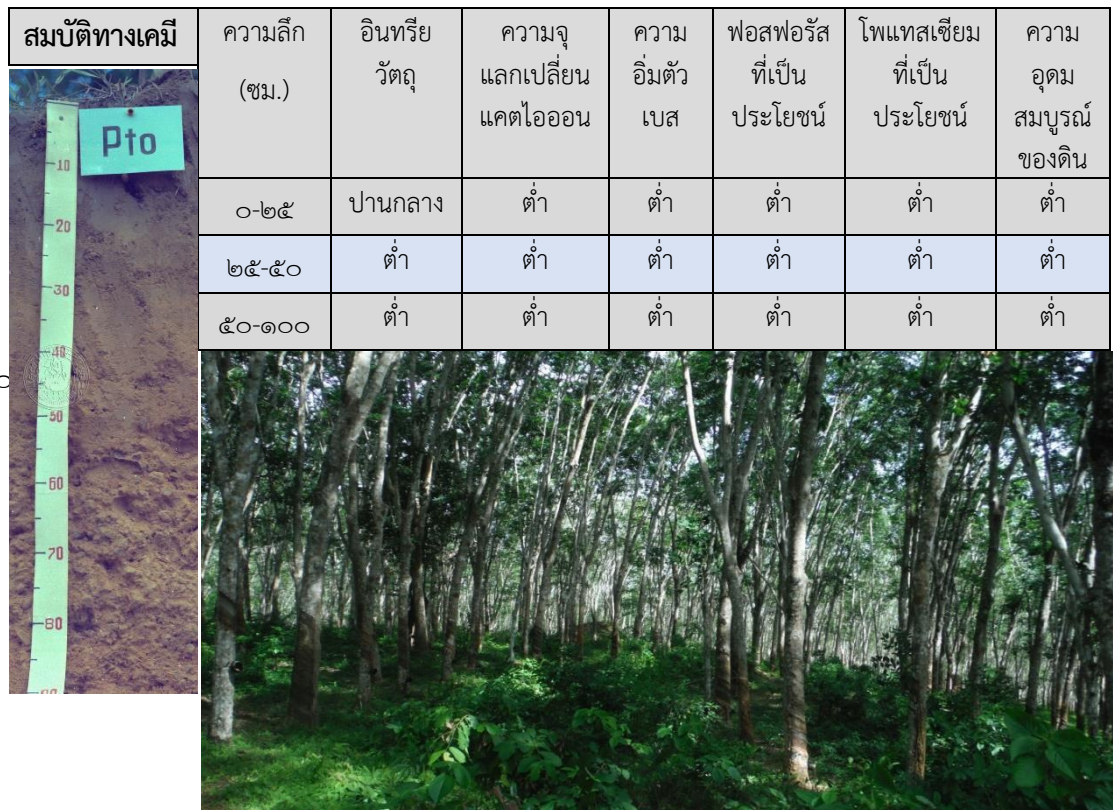
ภาพที่ 2 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินคลองซาก

ชุดดิน	มาบบอน	Series Mb	กลุ่มชุดดินที่ 35
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนชัน มีความลาดชัน 1-20 %		
ภูมิสัณฐาน	ลานตะพัก เขิงเขา เนินเขา หรือบริเวณพื้นที่ที่เหลื่อค้ำจากการกัดกร่อน		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไม่ไกลนัก ของหินแกรนิต		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	เร็ว	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	เร็ว
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลอ่อน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายสีน้ำตาลแก่ สีเหลืองปนแดง และสีแดงปนเหลือง ในดินล่างลึกลงไป ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5) มักพบเศษวัตถุต้นกำเนิดดินจากหินแกรนิตการสะสมเหล็กหรือแมงกานีสปะปนในเนื้อดินชั้นล่างๆ		
ข้อจำกัด	ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พื้นที่มีความลาดชัน การชะล้างพังทลายค่อนข้างรุนแรง		
ข้อเสนอแนะ	ควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด ร่วมกับปุ๋ยเคมี เพื่อปรับปรุงคุณสมบัติของดินให้ดีขึ้น		

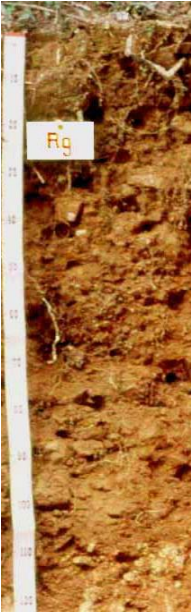
ภาพที่ 3 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินมาบบอน

ชุดดิน	พะโต๊ะ	Series Pto	กลุ่มชุดดินที่ 50
สภาพพื้นที่	ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นเนินเขา มีความลาดชัน 2-35 %		
ภูมิสัณฐาน	เชิงเขา เนินเขา และพื้นที่เหลือค้างจากการกัดกร่อน		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การสลายตัวผุพังอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนักของหินทราย		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงเร็ว การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลางถึงเร็ว		
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลิกปานกลางถึงชั้นหินพื้น ดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สีน้ำตาล ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียวปนทรายที่อาจมีเศษหินทรายปะปน สีน้ำตาลถึงแดงปนเหลือง และภายในความลึก 50-100 เซนติเมตร จะพบชั้นหินพื้นของหินทราย ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5) ตลอดหน้าตัดดิน		
ข้อจำกัด	ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ เนื้อดินเป็นดินปนทรายปนก้อนกรวดและสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง		
ข้อเสนอแนะ	เป็นดินที่ไม่ค่อยเหมาะสมต่อการเพาะปลูก ควรปล่อยไว้ให้เป็นป่าตามธรรมชาติการปลูกไม้ยืนต้น ควรมีการทำชั้นบันได ปลูกพืชคลุมดิน และให้ปุ๋ยเคมีแก่พืชที่ปลูก		

ภาพที่ 4 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินพะโต๊ะ

ชุดดิน	ระนอง	Series Rg	กลุ่มชุดดินที่ 51
สภาพพื้นที่	ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นเนินเขา มีความลาดชัน 2-35 %		
ภูมิสัณฐาน	เชิงเขา เนินเขา และพื้นที่เหลือค้างจากการกัดกร่อน		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การสลายตัวผุพังอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนักของหินทราย		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงเร็ว	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลางถึงเร็ว	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินต้นถึงชั้นเศษหิน ดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีสีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเหลือง ดินล่างเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียวปนทรายปนเศษหิน พบชั้นหินพื้นพวกหินทราย ภายในความลึก 50 เซนติเมตร จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดจัด (pH 4.5-5.5) ในดินบนแล้วลดลงตามความลึก		
ข้อจำกัด	เป็นดินต้น มีความลาดชันสูง		
ข้อเสนอแนะ	เป็นดินที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก ถ้าหากมีความจำเป็นต้องนำมาใช้ในการปลูกยางพารา จะต้องมีการทำชั้นบ้นไค ปลูกพืชคลุมดิน และมีการให้ปุ๋ยเคมี เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-๒๕	ปาน กลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	๒๕-๕๐	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ
	๕๐-๑๐๐	ปาน กลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ

ภาพที่ 5 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินระนอง

ชุดดิน	ระยอง	Series Ry	กลุ่มชุดดินที่ 43
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 %		
ภูมิสัณฐาน	สันทรายชายทะเล		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนทรายทะเล		
การระบายน้ำ	ค่อนข้างมาก		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	เร็ว	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ปานกลางถึงเร็ว
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นทรายหรือทรายปนดินร่วน มีสีน้ำตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง (pH 5.5-7.0) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นทราย มีสีน้ำตาลหรือสีเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 6.0-6.5)		
ข้อจำกัด	เป็นดินทรายจัด ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ความสามารถในการอุ้มน้ำของดินต่ำมาก		
ข้อเสนอแนะ	การใช้ประโยชน์ของที่ดินบริเวณนี้ ควรเลือกชนิดพืชที่ปลูก เช่น มะม่วงหิมพานต์ มะพร้าว และมีการจัดการที่ดีโดยการขุดหลุมและมีวัสดุรองพื้น พืชนอกจากนี้ ต้องมีการให้น้ำและปลูกพืชคลุมดิน หรือใช้วัสดุคลุมดินและให้ปุ๋ยเคมีแก่พืชที่ปลูกด้วย		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอิมตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-๒๕	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	๒๕-๕๐	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	๕๐-๑๐๐	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	๑๐๐						

ภาพที่ 6 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินระยอง

ชุดดิน	ท่าแซะ	Series Te	กลุ่มชุดดินที่ 34
สภาพพื้นที่	ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน 2-12 %		
ภูมิสัณฐาน	ตะพักลำน้ำ		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงเร็ว	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	เร็ว
ลักษณะสมบัติดิน	เป็นดินลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย มีสีน้ำตาล ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียวปนทราย มีสีน้ำตาลถึงเหลืองปนน้ำตาล ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5) ในดินบนแล้วลดลงตามความลึก		
ข้อจำกัด	ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำและเนื้อดินเป็นดินปนทราย		
ข้อเสนอแนะ	ดินมีความเหมาะสมสำหรับปลูกยางพาราและทำสวนผลไม้ แต่ต้องมีการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน และในช่วงที่ฝนทิ้งช่วงนานๆ ควรมีการชลประทานเข้าช่วย		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์ วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิม ตัวเบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
		ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 7 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินท่าแซะ

ตารางผนวกที่ 2 พื้นที่ชลประทานจำแนกตามรายอำเภอจังหวัดระยอง

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
แกลง	106,641	กระแสนบน	30,892
		คลองปูน	4,414
		ทางเกวียน	21,912
		ทุ่งควายกิน	11,009
		บ้านนา	17,849
		ปากน้ำกระแส	499
		วังห้ว	19,678
		ห้วยยาง	388
เขาชะเมา	9,333	ชำช้อ	9,333
บ้านค่าย	16,627	ตาขัน	8,344
		บางบุตร	231
		บ้านค่าย	2,856
		หนองตะพาน	2,891
		หนองละลอก	2,305
เมืองระยอง	5,422	เชิงเนิน	1,362
		ตะพง	53
		ทับมา	191
		นาตาขวัญ	419
		น้ำคอก	801
		เนินพระ	2,150
		บ้านแลง	153
		มาบตาพุด	293
		วังจันทร์	42,956
พลงตาเอี่ยม	16,601		
วังจันทร์	16,344		
รวม	180,979		180,979

ที่มา : กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 3 ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดระยอง

หน่วย : ล้าน ลบ.ม.

ลำดับที่	อ่างเก็บน้ำ	อำเภอ	ตำบล	ระดับน้ำ ต่ำสุด	ระดับน้ำ เก็บกัก
1	อ่างเก็บน้ำคลองระโงก	แกลง	ทุ่งควายกิน	3	79.411
2	อ่างเก็บน้ำดอกกราย	ปลวกแดง	แม่น้ำคู้	0.2	19.65
3	อ่างเก็บน้ำคลองใหญ่	ปลวกแดง	ชะหาร	3	45.465
4	อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล	ปลวกแดง	ปลวกแดง	20	295
5	อ่างเก็บน้ำประแสร์	วังจันทร์	ชุมแสง	14	164
รวม				40.2	603.526

ที่มา : กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 4 พื้นที่ปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ จังหวัดระยอง

อำเภอ	เนื้อที่ (ไร่)	ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
แกลง	6,115	กระแสบน	5,327
		สองสลึง	788
เขาชะเมา	21,158	ห้วยทับมอญ	10,749
		เขาน้อย	5,834
		ชำฉ้อ	4,227
		น้ำเป็น	348
นิคมพัฒนา	5,585	มะขามคู่	3,411
		พนานิคม	2,174
บ้านค่าย	6,868	หนองบัว	6,593
		ชากบก	275
บ้านฉาง	115	สำนักท้อน	115
ปลวกแดง	109,571	ละหาร	43,048
		หนองไร่	37,849
		ตาสีठी	20,810
		ปลวกแดง	6,667
		มาบยางพร	1,197
เมืองระยอง	3,148	สำนักทอง	1,446
		นาตาขวัญ	928
		กะเฉด	514
		ตะพง	260
วังจันทร์	4,739	ชุมแสง	3,603
		ป่ายูบโน	1,129
		พลองตาเอี่ยม	7
รวม	157,299		

ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th> ,2564

ตารางผนวกที่ 5 กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรจังหวัดระยอง

ลำดับ	กิจกรรมการเกษตร	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)
1	ยางพารา	5,210	139,124
2	ปาล์มน้ำมัน	3,760	96,569
3	ทุเรียนโรงงาน	4,062	90,900
4	ยางพารานาปี	4,669	58,404
5	ทุเรียน	857	24,753
6	ยูคาลิปตัส	1,407	17,452
7	ยางพารานาปรัง	689	16,900
8	มะพร้าว	1,752	11,027
9	ขนุนแห้ง	901	4,763
10	ปลาเบญจพรรณ	576	4,667
11	มะม่วง	1,323	3,509
12	มะม่วงหิมพานต์	345	3,287
13	สับปะรด	280	3,174
14	กล้วยน้ำว้า	1,125	1,512
15	ปลานิล	224	1,465
16	ผักอื่นๆ	1,133	1,375
17	ไม้สัก	57	1,296
18	ลำไย	128	1,262
19	ไผ่	451	1,258
20	นาเกลือสมุทร	30	807
21	ไม้ยืนต้นอื่นๆ	160	762
22	ไม้ผลอื่นๆ	347	733
23	อ้อยเคี้ยว	69	666
24	ทุเรียน	142	618
25	มะนาว	591	551

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563

ตารางผนวกที่ 6 ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดระยอง

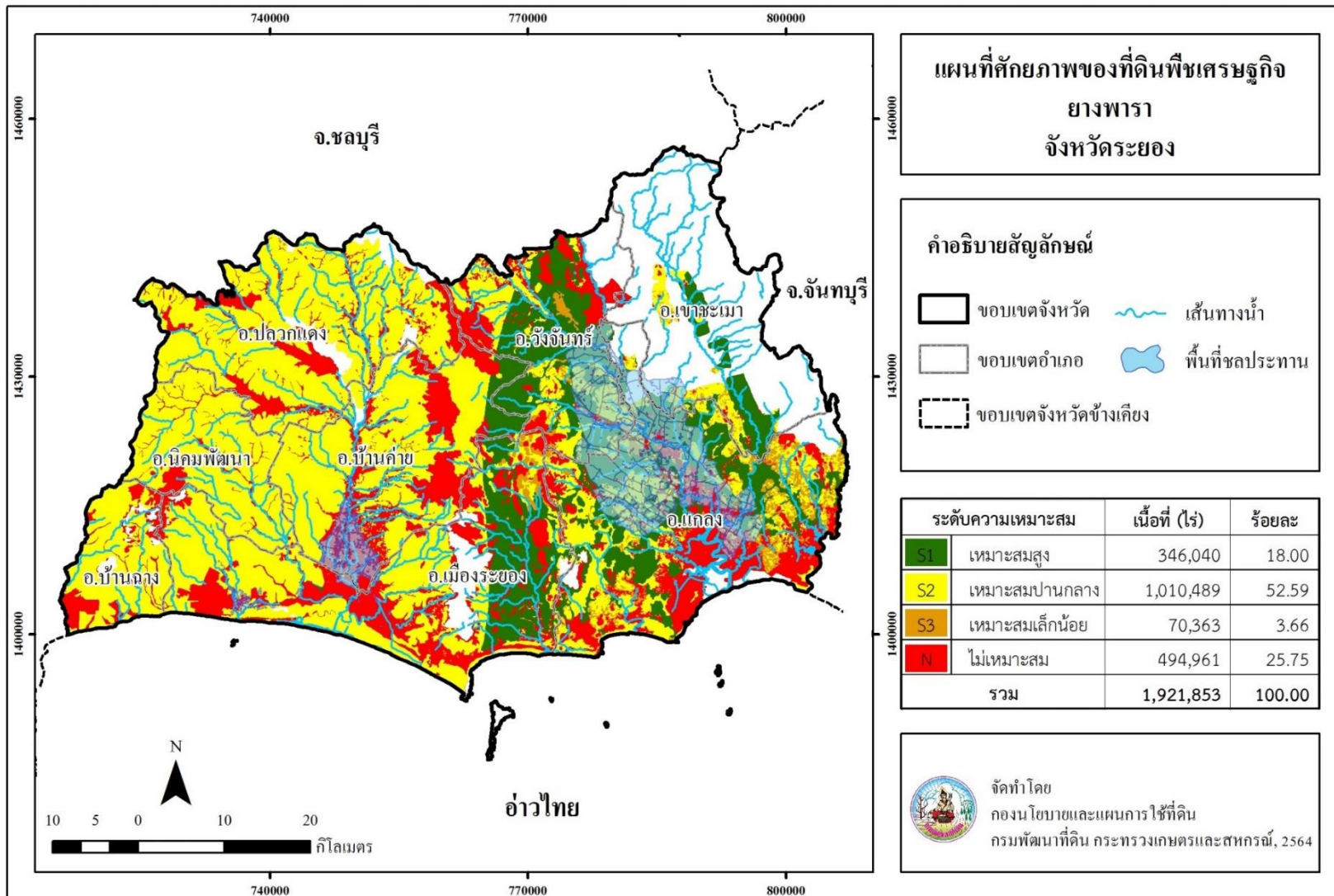
ลำดับ	ชนิด	ราย	ไร่	อำเภอ
1	พริกไทย	16	141	แก่ง เขาชะเมา ปลวกแดง เมืองระยอง วังจันทร์
2	กฤษณา	2	27	บ้านฉาง เมืองระยอง
3	ว่านหางจระเข้	2	12	ปลวกแดง เมืองระยอง
4	มะขามแขก	1	3	บ้านฉาง
5	ตะไคร้หอม	2	3	เมืองระยอง
6	อบเชย	1	2	บ้านค่าย
7	กระวาน	2	2	บ้านค่าย เมืองระยอง
8	มะระขี้้นก	1	2	แก่ง
9	พลู	1	1	บ้านค่าย
10	สมุนไพรอื่น ๆ	1	4	เมืองระยอง
รวม		29	197	

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564

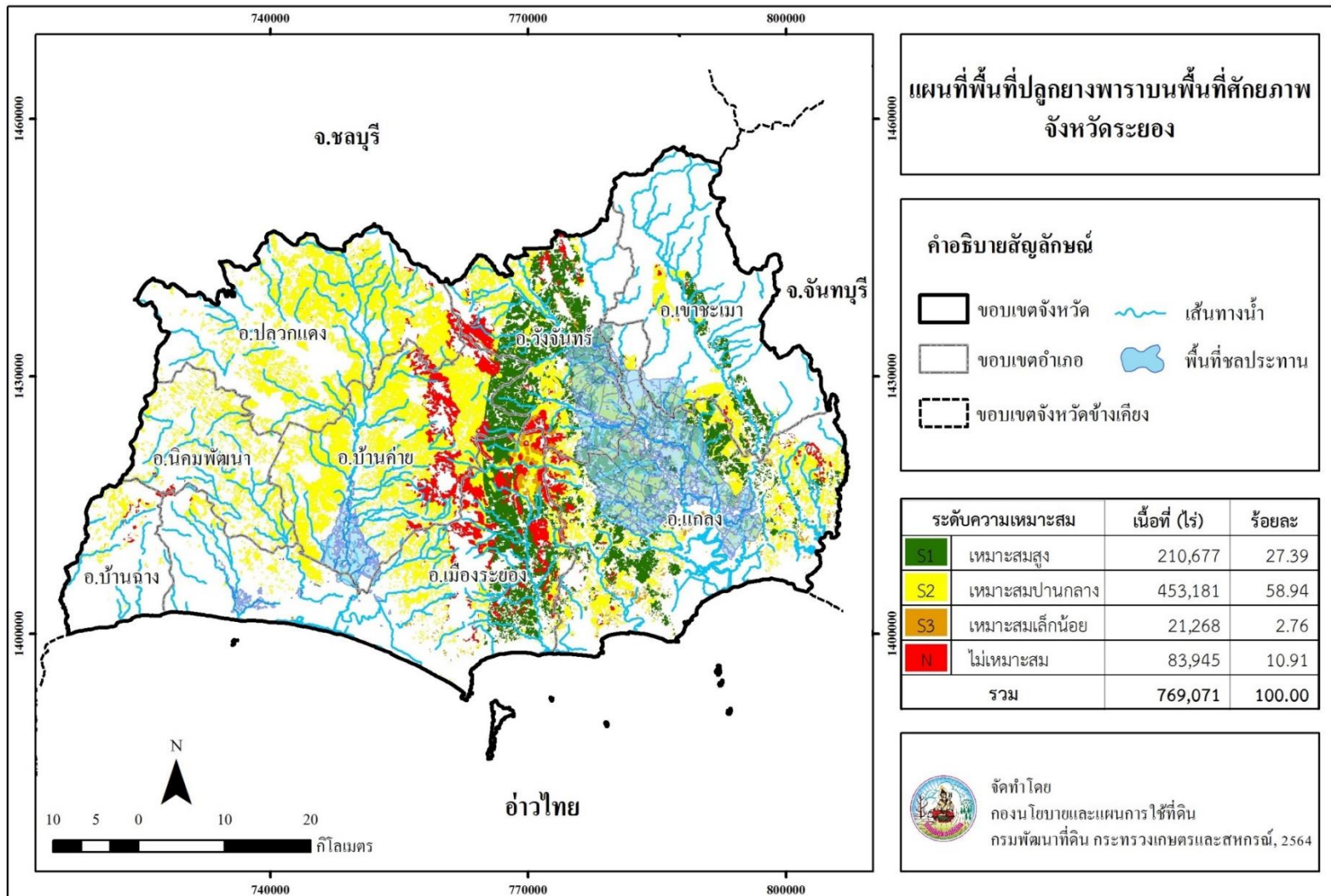
ตารางผนวกที่ 7 โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดระยอง

โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อ และสหกรณ์การเกษตร	จำนวน (แห่ง)	โรงงานด้านเกษตร	จำนวน (แห่ง)
โรงงานแปรรูปผลผลิตจาก ยางพารา	9	โรงงานด้านการเกษตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	99
โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา	66	โรงสีขนาดเล็ก	3
สหกรณ์นิคม	4		
สหกรณ์ประมง	3		
โรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพ	3		
โรงงานผลิตยางแผ่น	2		
โรงงานผลิตมันเส้น	2		
สหกรณ์การเกษตร	18		
โรงงานผลิตแป้งทุเรียน	11		
โรงงานผลิตเอทานอล	1		
โรงงานผลิตยางเครป	1		
โรงงานแปรรูปผลผลิตยางพารา	1		
รวม	121	รวม	102

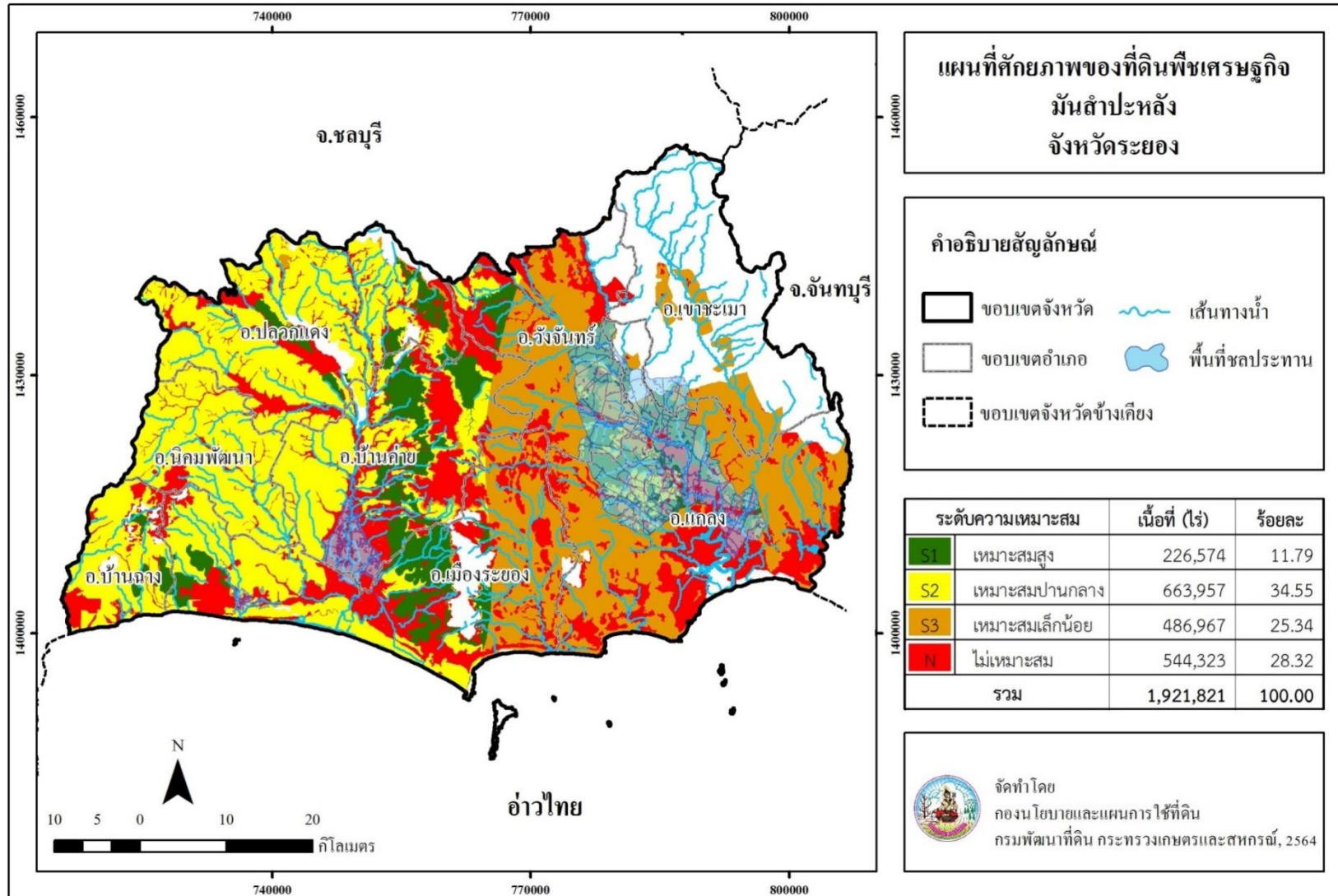
ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th> ,2564

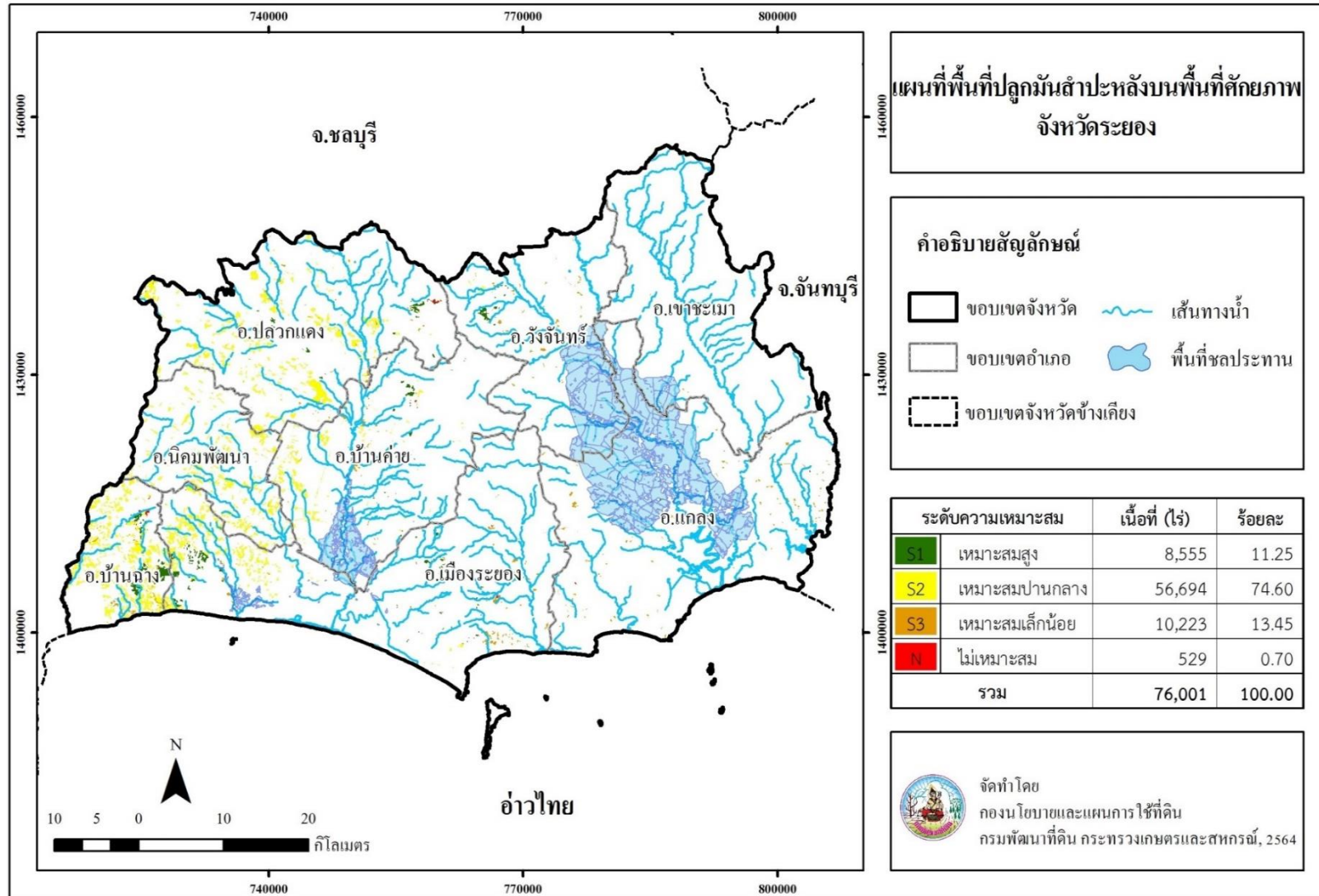
ภาพที่ 8 พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจยางพารา จังหวัดระยอง

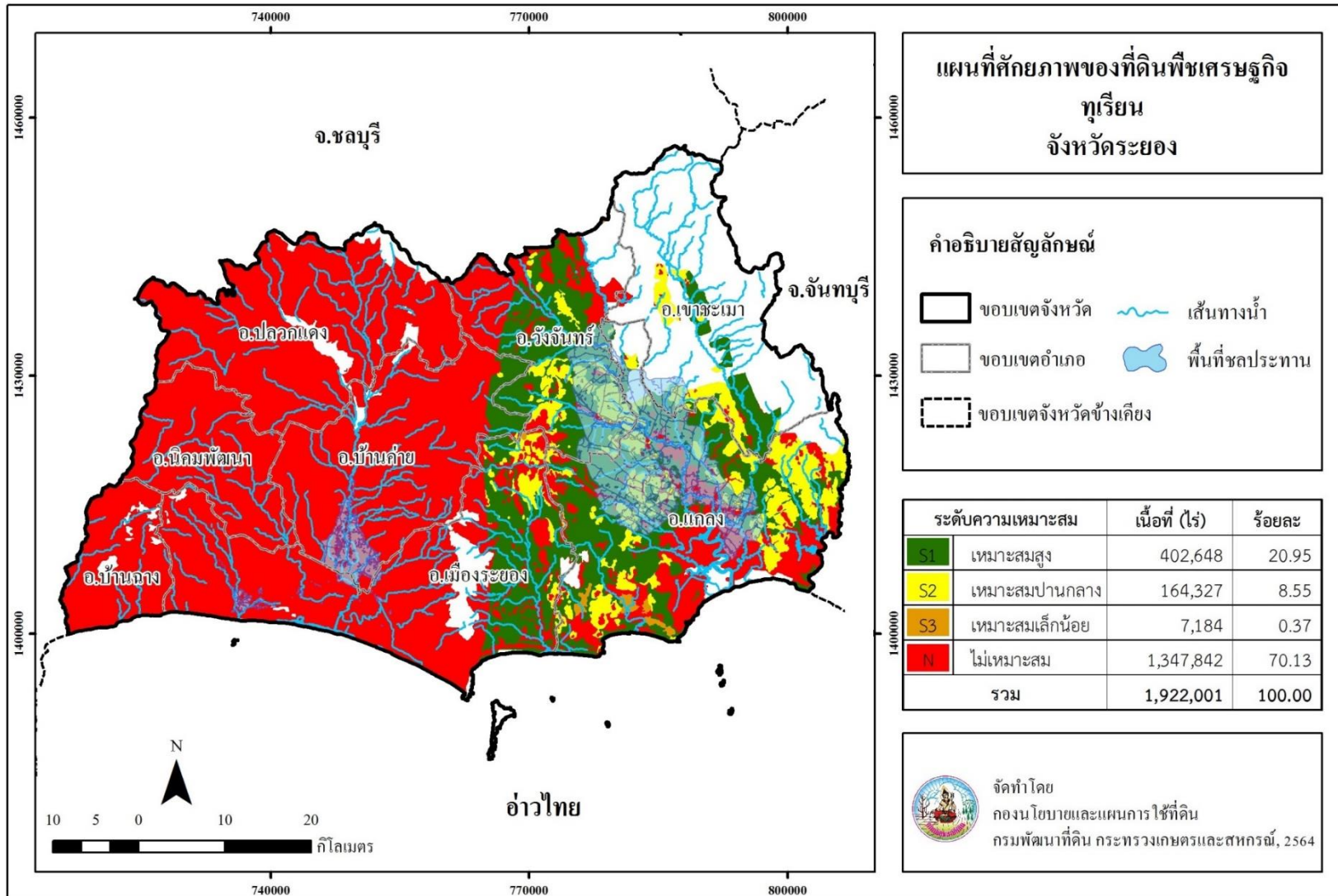
ภาพที่ 9 พื้นที่ปลูกยางพาราบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดระยอง

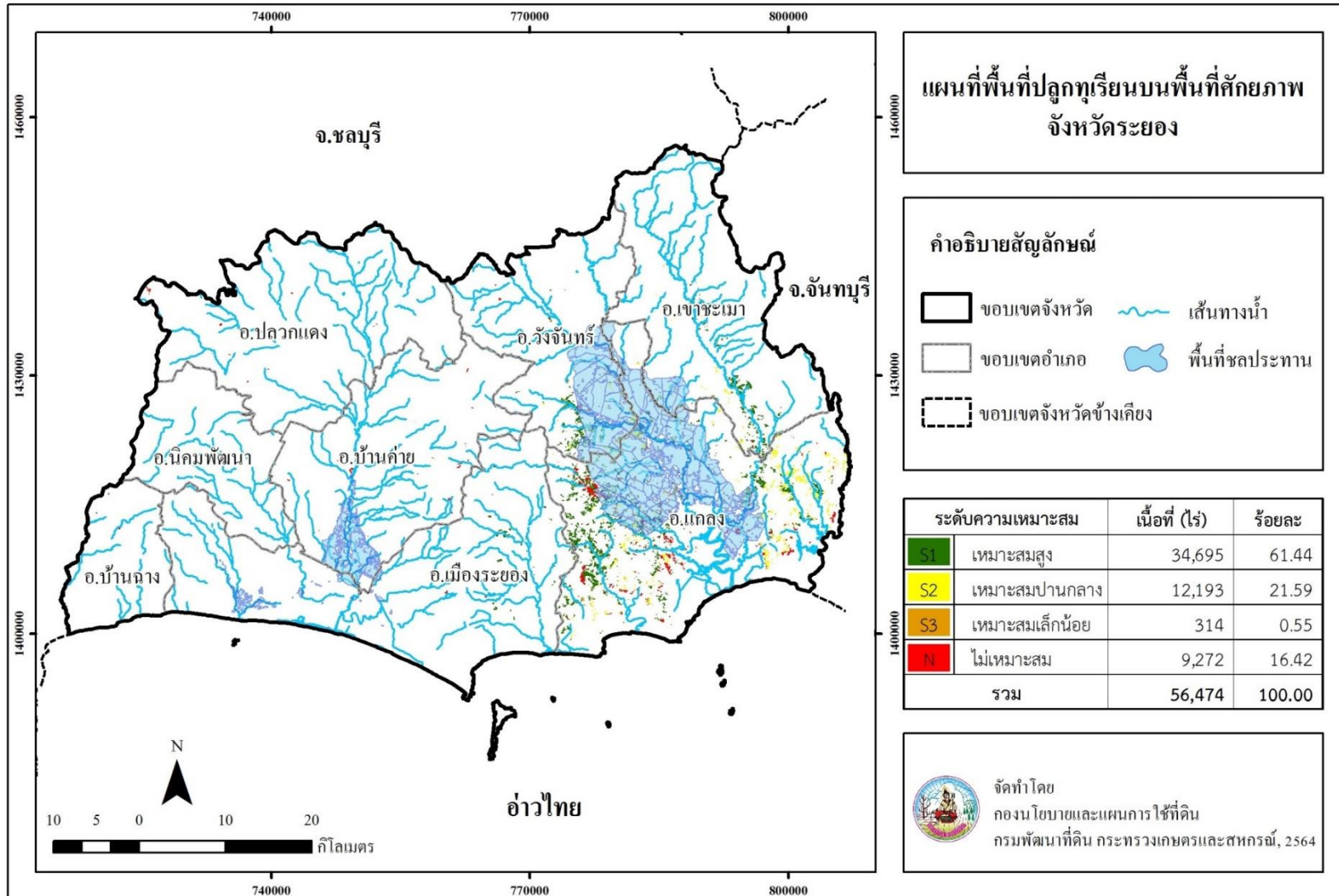
ภาพที่ 10 พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลัง จังหวัดระยอง

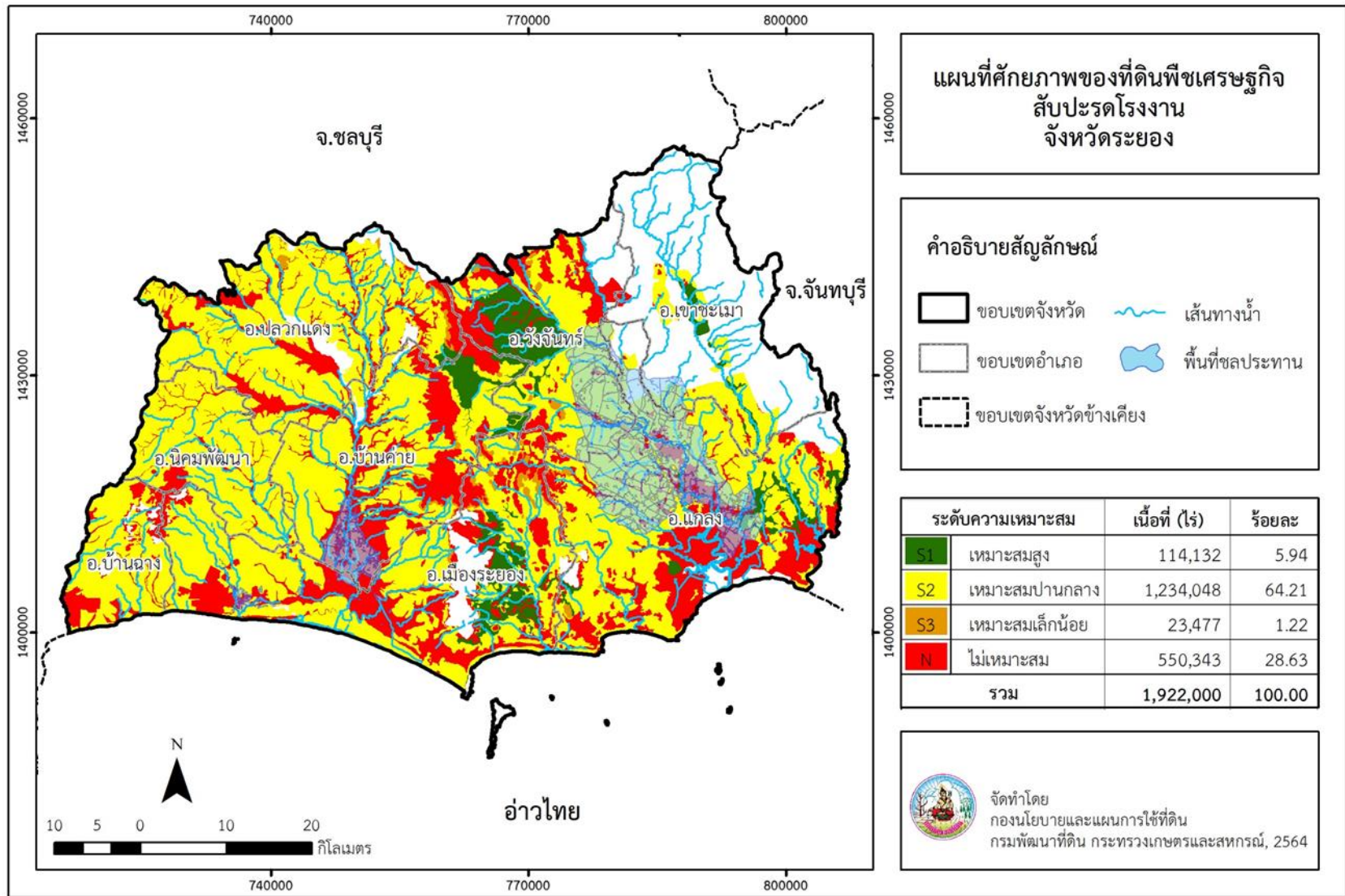
ภาพที่ 11 พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดระยอง

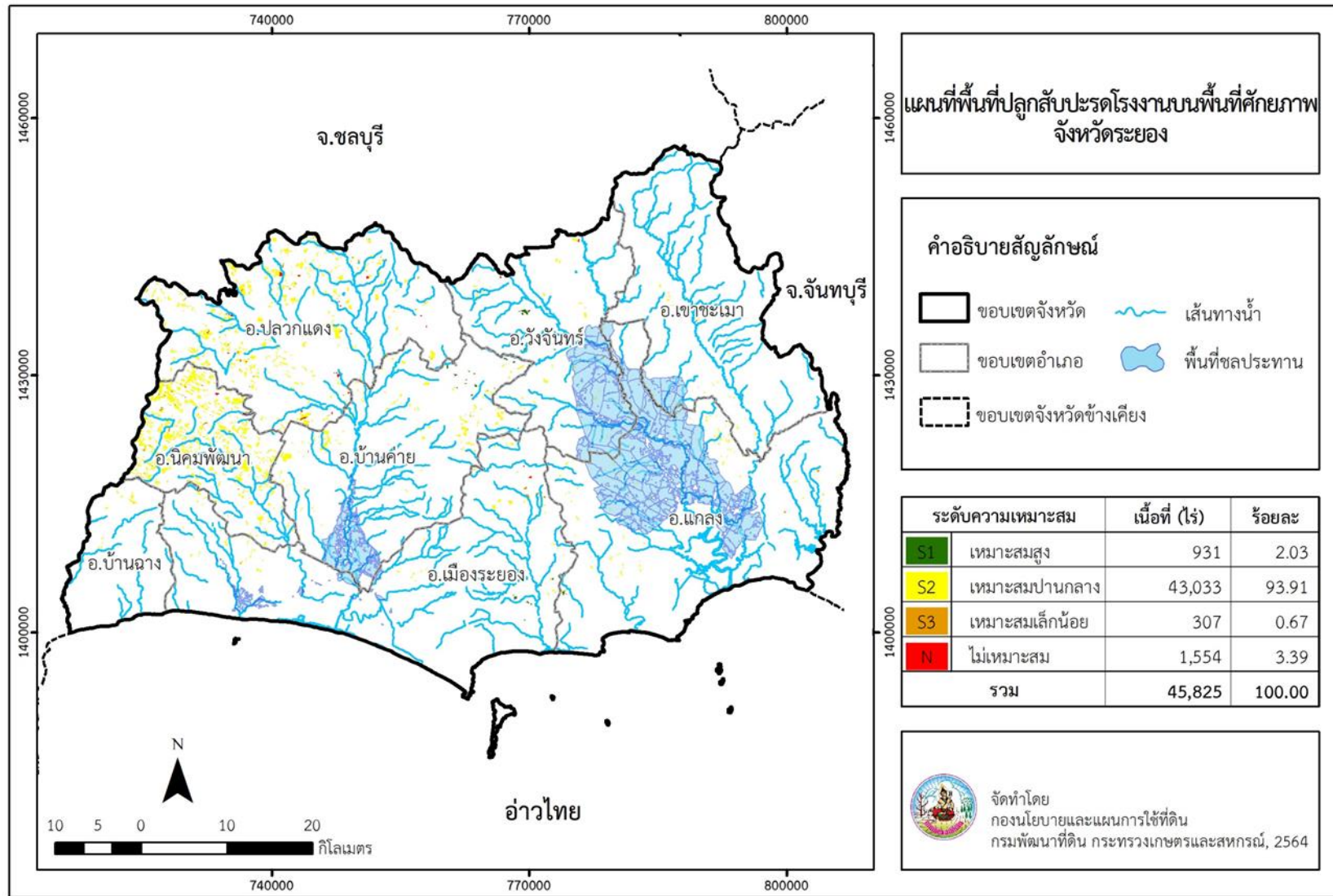
ภาพที่ 12 พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจทุเรียน จังหวัดระยอง

ภาพที่ 13 พื้นที่ปลูกทุเรียนบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดระยอง

ภาพที่ 14 พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจสับปะรดโรงงาน จังหวัดระยอง

ภาพที่ 15 พื้นที่ปลูกสับประรดโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดระยอง

Land Development Department
2003/61 Phahonyothin Road.
Lard Yao, Chatuchuk, Bangkok 10900
Call Center : 1760
www.idd.go.th

DOWNLOAD